

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXIV

Нови Сад, фебруар 1992
Број 2

САДРЖАЈ

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

Повеља црногорске адвокатуре Комори Војводине и њеном
„Гласнику”

Закључци Ванредне конференције адвоката Србије

Боривој Лекић   Независна адвокатура услов правне државе

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Др Андрија Гамс   Подела права на приватно и јавно и утицај
те поделе на својинске односе (I)

Проф. др Бранко   Ослобођење од казне у кривичном поступку
Петрић

Илија Дармановић   82 године од Закона о јавним правозаступ-
ницима

ПРИКАЗИ

Милорад Ботић   „Бранич” — часопис Адвокатске коморе
Србије (бројеви 1, 2, 3—4/1991)

ПРАВНА ПРАКСА

Кривично право — Грађанско право

ПРЕГЛЕД НОВИХ ПРОПИСА

Службени лист СФРЈ — Службени гласник
Републике Србије (1. 11. 1991. до 9. 02. 1992)

САОПШТЕЊА

Годишња скупштина АКВ: Продужен ман-
дат органима Коморе

Извештај о раду Савеза републичких и по-
крајинских адвокатских комора Југослави-
је за 1991. г.

Из седнице Управног одбора (20. 12. 1991,
16. 01. 1992. и 31. 01. 1992)

Посебан прилог:

Именик адвоката АК Војводине (промене
— јануар 1992)

Указом Председништва СФРЈ бр. 64 од 12. јула 1988,
поводом 60-годишњице излажења,
„ГЛАСНИК“ Адвокатске коморе Војводине
о д л и к о в а н
Орденом заслуга за народ са сребрном звездом

C O N T E N T S

BAR AND SOCIETY

- The Charter of the Monte Negro Bar dedicated to the Vojvodina Bar and to „Glasnik”
Conclusions of the Extraordinary Conference of the Serbian attorneys
Borivoj Jekić Independent Bar a Precondition for the Rule of Law

ARTICLES AND DISCUSSIONS

- Andrija Gams Ph. D. The classification of law to private and public and its influence on property relations (I)
Branko Petrić Ph. D. The exoneration from punishment in criminal proceedings
Ilija Darmanović Eighty-two years to the Law on Public Attorneys

REVIEW

- Milorad Botić „Branic” — Journal of the Serbian Bar (No. 1, 2, 3, and 4/1991)

LAW PRACTICE

Criminal Law — Civil Law

REVIEW OF NEW LEGISLATION

- The Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia
The Official Gazette of the Republic of Serbia

ANNOUNCEMENTS

- Annual Assembly of the Vojvodina Bar:
Extended term of office to the Bar governing bodies
Yearly report of the Association of Republic and Province Bars of Yugoslavia for 1991.
From the sessions of the Managing Board of the Vojvodina Bar (December 20, 1991, January 16, 1992 and January 31, 1992)
Special supplement: Directory of the Vojvodina Bar attorneys (changes — January 1992)

АДВОКАТСКА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Основана 1921. у Новом Саду

 <p>Министарство Правде и Јавних Афера</p>	 <p>Министарство Правде и Јавних Афера</p>
<p>Устав и Правилник</p>	<p>Устав и Правилник</p>
<p>Закон о Адвокатској Професији</p>	<p>Закон о Адвокатској Професији</p>
<p>Закон о Адвокатској Професији</p>	<p>Закон о Адвокатској Професији</p>

Устав и Правилник
Закон о Адвокатској Професији
Закон о Адвокатској Професији
Закон о Адвокатској Професији

ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Покренут 1. јуна 1928.

Главни и одговорни уредници

Др Коста Мајински (1928—1932), др Никола Николић (1933—1936), др Василије Станковић (1936), др Славко М. Ђурић (1937), Владимир К. Хаџи (1937—1941), Милорад Ботић (1952—1972), Сава Савић (1973—1987)

Уређивачки одбор

МИРОСЛАВ ЗДЈЕЛАР

главни и одговорни уредник
адвокат у Новом Саду

Др Александар Маркићевић, адвокат у Новом Саду, Миливој Милић, адвокат у Сремској Митровици, Имре Варади, адвокат у Зрењанину, Александар Воргић, адвокат у Новом Саду, Марија Милорадов, адвокат у Новом Саду, мр Жељко Томић, адвокат у Новом Саду

Технички уредник
Мирјана Јовановић

Адреса Уредништва

21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/1. Телефон: 021/29-459
Рукописи се не враћају.

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXIV

Нови Сад, фебруар 1992
Број 2

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

У поводу 82-годишњице Закона о јавним правозаступницима у Црној Гори — на Цетињу 21. XII 1991. године

ПОВЕЉА ЦРНОГОРСКЕ АДВОКАТУРЕ КОМОРИ ВОЈВОДИНЕ И ЊЕНОМ „ГЛАСНИКУ“

КНЕЖЕВИЦА БИНАК ЦРНЕ ГОРЕ,
ПОВЕЉА ПРОСТАВИМ И ГОДИШЊИЦАМ ДОЈАВЉЕНИХ
ЗАКОНА О ЈАВНИМ ПРАВАЗАСТУПНИЦИМА
У ЦРНОЈ ГОРИ,
ДОЗНАЈУЈЕ

Повељу

ЦРНОГОРСКЕ АДВОКАТУРЕ,
Адвокатској комори Војводине

У знак признатия и згодности
за кнежевски законски поредок
и унапређењу адвокатуре
у Црној Гори
и њеној реинтеграцији у Југославију.

ЦЕТИЊЕ,
14. ДЕЦЕМБАР 1991. ГОДИНЕ

ПРЕДСЕДНИК,
ИЛИЈА ДУЖИЋ

КНЕЖЕВИЦА БИНАК ЦРНЕ ГОРЕ,
ПОВЕЉА ПРОСТАВИМ И ГОДИШЊИЦАМ ДОЈАВЉЕНИХ
ЗАКОНА О ЈАВНИМ ПРАВАЗАСТУПНИЦИМА
У ЦРНОЈ ГОРИ,
ДОЗНАЈУЈЕ

Повељу

ЦРНОГОРСКЕ АДВОКАТУРЕ,
Адвокатског часописа „Гласник“
НОВИ БИД

У знак признатия и згодности
за кнежевски законски поредок
и унапређењу адвокатуре
у Црној Гори
и њеној реинтеграцији у Југославију.

ЦЕТИЊЕ,
14. ДЕЦЕМБАР 1991. ГОДИНЕ

ПРЕДСЕДНИК,
ИЛИЈА ДУЖИЋ

Обележавајући 82. годишњицу Закона о јавним правозаступницима у Црној Гори, као историјски догађај који представља зачетке адвокатуре на тим просторима, Адвокатска комора Црне Горе донела је одлуку да одликује ПОВЕЉОМ ЦРНОГОРСКЕ АДВОКАТУРЕ Адвокатску комору Војводине и њен часопис за правну теорију и праксу „Гласник“, за нарочите заслуге за развој и унапређење адвокатуре у Црној Гори и њеној афирмацији у Југославији.

Историјски датум усвајања Закона о јавним правозаступницима — 14. XII 1909 — убудуће ће бити обележаван и слављен као Дан црногорске адвокатуре.

На свечаности у Цетињу 21. XII 1991. године одликовање у име Адвокатске коморе Војводине примио је Зоран Вучевић, члан УО АКВ, а у име „Гласника“ Мирослав Здјелар, главни и одговорни уредник часописа. Повеље је уручио Илија Дармановић, председник Адвокатске коморе Црне Горе.

ЗАКЉУЧЦИ ВАНРЕДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ АДВОКАТА СРБИЈЕ

одржане у Београду 18. јануара 1992.

Ванредна конференција адвоката Србије, прва у историји српске адвокатуре, сазвана поводом повлачења из скупштинске процедуре Предлога закона о адвокатури, у присуству 900 колегиница и колега из целе Републике, дана 18. јануара 1992. године, у препуној дворани „Сава-центра“, усвојила је следеће закључке:

1. Ванредна конференција адвоката Србије у потпуности одбацује став Владе Републике Србије од 20. 11. 1991. године као крајње неприхватљив, којим је изражено хтење за укидање слободне и независне адвокатуре у Србији, као једног од основних гараната заштите слобода и права човека и грађанина и тиме остваривање функција правне државе.

Као крајње неприхватљива оцењује се и одлука Уставног суда Србије бр. 1401 од 31. 10. 1991. године којом су практично укинута јавна овлашћења Коморе у поступку уписа-исписа у Именик адвоката.

2. Ванредна конференција адвоката Србије предлаже да адвокати—посланици захтевају да Предлог закона о адвокатури, који су упутили Народној скупштини Републике Србије, буде уврштен у дневни ред у првом наредном скупштинском заседању.

3. Да се о ставовима Ванредне конференције адвоката Србије обавесте надлежни државни органи у држави Србији, Међународна унија адвоката, Комитет за људска права при Уједињеним нацијама у Женеви.

Боривој Јекић
адвокат у Новом Саду

НЕЗАВИСНА АДВОКАТУРА УСЛОВ ПРАВНЕ ДРЖАВЕ

Оваква настојања имају дугу историју код нас па нису ни нова ни оригинална.

Од словеначке идеје из 1960. г. до садашње идеје Владе Републике Србије било је доста покушаја да се адвокатура етатизује. Иако су ове идеје и покушаји пропадали, видимо да добијају нови вид као што произлази из Предлога Владе Србије. Како видимо промашена историја није многе ничему научила.

Овај Предлог представља суштинско несхватање адвокату-ре као самосталне и независне професије.

Истина је да у Уставу Републике Србије адвокатура није *explicito* уставна категорија, мада она то суштински јесте и мора бити. Њено место и улога у правном систему је у тесној вези — нераскидивој са ширином права и слобода човека и грађанима у уставној систематици. Ово значи да је место адвокату-ре (са проширењем грађанских политичких права, трансформацијом власничких односа, либерализацијом привреде и других области, отварањем могућности човеку и грађанину да се исказа у свим областима живота и рада) данас, а мора и сутра бити одређено, сигурно и гарантовано.

Залагање за слободну и независну адвокатуру у правној држави и за правну државу у којој адвокатура значи цивилизацијски домет и најзначајнији инструмент владавине права представља испуњење захтева целокупног демократског бића нашег народа и друштва, места и положаја човека у нашој демократској држави.

Ваља истаћи да је приликом стипулисања законских и других одредаби о адвокатури после Другог светског рата и код нас респектована општа Декларација о правима човека коју је Генерална скупштина Уједињених нација упутила свим народима света 10. 12. 1948. г. Респектован је став Међународне уније адвоката као не владине организације у склопу УН која сматра

да се дефинисана права човека општом Декларацијом могу обезбедити једино уз помоћ независних адвоката. „Покушаји у неким земљама који се врше у најразличитијим облицима да би се омила мисија адвоката, имају за циљ лишење адвоката независности, свођење његове функције на неку врсту државне службе у којој ће адвокат, државни службеник, изгубити сваку самосталност”.

МУА је упозорила светско јавно мњење на неке покушаје потискивања адвокатуре, етатизирања и том приликом подсетила да нема правне државе достојне тог имена без помоћи независних адвоката.

Мисија адвоката, везаног професионалном тајном, да помаже и представља странку у њеним материјалним и моралним интересима и да је његова служба општа у свим околностима у којима се ради о људској слободи и правима човека је предочена од МУА свим земљама. Ово због тога јер независност адвоката условљава њену незастариву слободу и да је основна дужност да ову одржи у пуној мери тако да адвокатска канцеларија јесте и мора остати неповредива и да реч адвоката пред судом треба да буде покривена имунитетом.

МУА је свечано прогласила да су адвокати независни од државе и од сваке хијерархије у држави и да је стварање званичних специјалних служби правне помоћи у сваком облику, чији су припадници у стању економске зависности и административне потчињености, неспојиве са одбраном права човека. МУА је позвала светско јавно мњење да се брине за очување тих права и да устаје унапред против сваког законског текста било које државе који не би био у складу са горе изложеним начелима.

Нема сумње да су ови ставови МУА у складу са целокупним бићем нашег друштва и са традиционалним независним и самосталним местом и положајем адвокатуре у њему.

Како ја схватам изградњу правне државе у центру напора свих чинилаца у њој мора бити борба против бирократизације државе и њеног апарата.

Када адвокат помаже грађанину да оствари своја права заснована на закону и својим радом утиче да се исправи грешка коју је према грађанину већ починио одређени орган (незаконитом одлуком), он тиме не помаже само грађанину већ и друштву у целини. Свакодневни рад адвоката доприноси да се брже и боље сагледају грешке и предузимају одговарајуће мере за отклањање ових грешака. А како су грешке управног апарата често резултат бирократске воље појединца, онда је указивање на те грешке и њихово исправљање у директној супротности са бирократизованом свешћу. Ово је један од основних разлога за одијум бирократије према адвокатури као независној и самосталној професији и основ њене тежње да се и адвокатура бирократизује.

Како видимо залагање Владе Републике Србије за укидање самосталности и независности адвокатуре представља рецидив превазиђене свести времена за које сви ми искрено верујемо да је остало далеко иза нас.

Др Андрија Гамс

ПОДЕЛА ПРАВА НА ПРИВАТНО И ЈАВНО И УТИЦАЈ ТЕ ПОДЕЛЕ НА СВОЈИНСКЕ ОДНОСЕ (I)*

1.

У животу појединаца и друштва постоје односи и ситуације које се зову приватно и јавно, приватна и јавна сфера. Додуше понекад је тешко повући јасну разлику између приватне и јавне сфере, приватног и јавног, као што се уопште тешко мо-

---

* Професор Гамс је изложио овај рад на V сусрету југословенских правника, на Копачици (12—14. децембар 1991), које је одржано под тематским насловом „Својински односи у правном поретку“. Рад објављујемо у целости, у два наставка, уз сагласност аутора.

Белешка о аутору:

Проф. др Андрија Гамс је рођен 6. јануара 1911. године у Суботици. Завршио је Правни факултет и стекао докторат правних наука у Београду. Одбраном докторске дисертације: *Одговорност за радње трећег лица у приватном праву* (1938), определио се за науку грађанског права. Успешно започету каријеру, научну и адвокатску праксу, прекинуо је рат. Од 1941. до 1945. године преживео је страхоте рата у злогласним заробљеничким логорима као резервни официр бивше југословенске војске. У логорима се активно укључио у народноослободилачку борбу од самог почетка. Непосредно после рата врши низ значајних дужности у правосуђу Војводине. Године 1948. изабран је за доцента за предмет Грађанско право на Правном факултету у Београду. Од тада непрекидно траје успон овога сјајног цивилисте и правног теоретичара не само југословенског већ и светског значаја.

Проф. А. Гамс је објавио неколико стотина научних радова из области права, а посебно грађанског права. Посебно се истичу дела: *Увод у грађанско право*, *Основи стварног права*, *Стварно право*, *Брачно и породично имовинско право*, *Својина* и др. Сва ова дела су доживела по више издања и представљала изузетан допринос науци грађанског права и правне науке уопште. Проф. А. Гамс као изузетан правник и ерудита није се зауставио само на правној науци у ужем смислу речи, написао је изузетно запажено дело из опште цивилизације: *Библија у светлу друштвених борби*, које на својствен начин и научно објашњава ову друштвену област. Посебно је значајан педагошки рад проф. А. Гамса у васпитању и образовању бројних генерација правника. Проф. А. Гамс је не само борац у науци, већ и изузетно одважан борац за идеале правде, па се принципипијелно залагао у бурним годинама 1968. и посебно 1973. године, због чега је био и неправедно прогоњен. Све је стојички издржао и победио. (Р. Буровић).

гу строго ограничавати и оштро раздвајати друштвени односи и друштвена стања. Ипак приватна и јавна сфера несумњиво постоје и дејствују у друштвеном животу, корени тог разликовања су дубоко усађени у саму основну структуру друштва, о чему ће још бити речи.

Двојство између приватног и јавног најјасније је изражено у праву, нарочито у тзв. континенталном праву тј. праву европских земаља која су изграђена на традицијама римског права. Ова подела постоји и у англосаксонским правима, иако она ту није толико изричита и методолошки изразита. То је стога што је континентално право у свом развоју прекинуло са средњевековним обичајним правом и изградило свој систем на традицијама римског права, док је енглеско право, а потом и друга права произишле из њега развијала се у непрекиданом континуитету са средњевековним правом. Но у правној пракси тих земаља јасно се разликује приватно од јавног, и евентуалне недостатке изразитог правног разликовања надокнађује морал.

Први узор поделе права на приватно и јавно налазимо у римском праву. Он је дат у чувеној Улпијановој дефиницији: „*Publicum jus est quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singularum utilitatem*” значи, јавно је оно право које има у виду положај Римске државе, а приватно — корист појединца. Другим речима приватно право има у виду приватни интерес, а јавно општи, јавни, заједнички интерес (класични латински језик није још познавао ни изграђени појам ни реч „интерес”). Ова Улпијанова дефиниција је у толикој мери тачна, тако јасно види и поставља срж проблема, да ни до данашњег дана није могла бити превазиђена, и поред разних покушаја.

Иако је двојност између приватног и јавног постојала, у различитом облику и различитој сразмери у сваком друштву, па и у преисторијским „примитивним” друштвима, она није увек била изражена и видљива у нормативном систему сваког друштва. У преисторијским друштвима колективне својине где је потреба за заједничком производњом (ловом, сточарством) наметнула затворено, тзв. органско друштво у којем је појединац био не само економски него и животни апсорбован, приватна сфера је била потиснута и у нормативном систему друштва. Сличан случај је био са феудализмом. Фактички неограничена власт феудалаца (ограничена само влашћу вишег феудалца) односила се и на приватну сферу и приватан, па и интиман живот кмета (иако у мањој мери него у родству). Мешање приватног и јавног јавља се и у каснијој фази феудализма када се већ развија и феудално државно право. Речимо, јавни домен владара измешан је са његовом приватном благајном. Државном територијом располаже као са својом сопственом и даје део те територије својим кћерима у мираз, итд. Борба напредног грађанства почетком и у току новог века имала је за један од главних циљева да се приватни домен и приватна каса владара олвоји од јавног домена и јавне касе, да се забрани располагање владара и владајућих појединаца приходима од пореза и јавних дажбина на приватно-својински начин, да се успостави јавно контролисани и унапред

постављени прорачун јавних прихода и расхода (буџет) из којег ће се и краљу (где је задржана уставна монархија) одредити плата (тзв. „дивилна листа“).

Победом демократских револуција и демократског друштвеног уређења истовремено побеђује принцип раздвајања приватног и јавног. Приватна сфера, то ће рећи приватни живот појединаца улази у регулативу приватног права, али у приватну сферу доспева и привредни живот друштва. С друге стране јавна власт под регулативом јавног права строго се законом регулише и контролише, насупрот сталешкој феудалној држави. Превладавање приватног над јавним, превага приватног права над јавним истовремено је одлика тзв. либерализма који је у већини напредних европских земаља и Северној Америци потиснуо јавно право и свео га на најуже функције одржавања унутрашњег правног поретка и његове заштите од спољњег непријатеља.

Но јавно право ере либерализма или грађанске демократије имало је још једну одлику тачније речено један сектор. То су уставна лична права. Слобода кретања, слобода мисли и изражавања што се нарочито изражава у слободи штампе, слободи окупљања и политичког организовања што се још зове слобода збора и договора спадају у уставно право, тј. у јавно право иако су то она права која непосредно омогућују постојање и дејствовање приватног права. У та уставна права спада и гарантовање приватне својине. Не, дакле, сама приватна својина него њено гарантовање Уставом као основним јавноправним актом. Сва ова Уставом загарантована основна лична права изражавају у основи лични интерес појединца а непосредни правни одраз тог личног интереса је слободна воља појединца. Систем приватног права базира на слободној и равноправној вољи учесника у правном односу, тј. на аутономији воље, насупрот хетерономији воље у јавном праву и у другим историјским облицима права, рецимо у феудалном праву. Но, аутономија воље истовремено значи и слободно преузету *одговорност* појединца за обавезе које је својом вољом створио и преузео на себе.

Основно право у приватном праву је приватна својина. У том праву лични интерес појединца изражава се и остварује у материјалним добрима која служе за подмирење његових потреба. Стога приватна својина, као уосталом и свака својина, регулише привреду, тј. производњу, промет и присвајање материјалних добара. Но аутономија воље која прожима и приватну својину и која се испољава у слободи коришћења и располагања предметом својине истовремено изражава и одражава слободу робног произвођача да производи шта хоће и како хоће, и да слободно размењује своје производе на тржишту. Приватна својина и систем имовинског права који она пројцира, ентелехијски развија, одражава, дакле, робну привреду. Робна привредна је економска база имовинског и целокупног приватног права. С друге стране имовинско право као стожер грађанског и приватног права у целини, односи се *само* на присвајање економског добра

без јавноправних прерогатива, насупрот правима где је привреда базирана на колективној својини. То је разлог што робна привреда нужно намеће одвајање приватног права од јавног (како смо детаљније образложили у својим ранијим радовима, а нарочито у књизи *Својина*). Последица тога раздвајања није само доследан систем функционисања робне привреде која се у досадашњој историји, и то управо у светлу најновијих историјских догађаја, показала као најефикаснији и најбољи привредни систем. То раздвајање има за последицу и јасно законско ограничење јавне власти и могућност њене контроле, што је такође један од основних постулата демократије, слободног друштва. Но о приватној својини још ће бити речи.

Напоменули смо да приватно право регулише приватну сферу човека, а тај правни принцип се најдоследније примењивао у ери тзв. либерализма у неким земљама Европе и у Северној Америци у прошлом веку па и почетком овог века. У земљама либерализма приватна сфера је била најшира, а сфера јавнога најужа. Ту је приватна сфера обухватала не само ужу личну интиму — приватни и породични живот као и целокупну привреду, него и школство, здравље и културни живот. Школе су биле приватне, школовао се ко је могао да плати приватну школу, лекарска пракса је такође била приватна. Радни однос, доследно логици приватне својине такође је био потпуно приватан уговор између послодавца и радника. Уставом гарантоване личне слободе, рецимо слобода кретања, образовања итд. могле су се остварити само у мери у којој је субјект тих слобода имао материјалне, економске могућности да их оствари.

Но, поред огромног значаја што је раздвајање јавног и приватног права, а тиме и ограничење и контрола јавне власти донело са собом, поред огромног помака у културном развоју због обезбеђења уставних личних права, несклад између постојања формалних права и условљености њихових остварења материјалним положајем субјекта, тешко је погађао неимућне слојеве становништва, а нарочито радничку класу. Узалуд је био формално равноправан радник са послодавцем приликом закључивања уговора о најму радне снаге када је радник, без материјалних средстава и често на ивици материјалне егзистенције био приморан да пристаје на услове које је послодавац диктирао. Стога је постајао све гласнији захтев радника и других неимућних слојева, а затим и њихова политичка борба (уз много тешкоћа и жртава) да извесни животни односи пређу из приватне сфере у јавну — као што су просвета, заштита здравља, побољшање услова рада и заштита радника због фактичке неправедности приликом закључивања уговора о раду. Основно, а затим и остали облици школства (рецимо високо школство у Краљевини Југославији) прешло је у јавну сферу под режим јавног права, почела је државна здравствена заштита радника, а у овом веку (нарочито после Другог светског рата) и осталих слојева становништва, па и остали облици социјалне заштите (против незапослености, немаштине итд.), да би се јавна сфера и јав-

ноправна заштита прошириле и на заштиту културе (у ужем смислу), животне средине и неких других животних односа.

Јавља се, међутим, још један моменат који условљава ширење јавног сектора и његовог јавноправног регулисања на уштрб приватног: правац развоја економије. Усавршавање и укрупњавање средстава за производњу и концентрација тих средстава (нарочито у виду новчаног капитала) доприноси са једне стране тежњи за монополом крупних привредних субјеката („компанија“) а с друге стране потребе државне тј. јавноправне контроле над њима нарочито у циљу заштите потрошача. Но промене у привредном животу намећу и друге облике нужне државне интервенције у привредни живот, као што су извесно планирање привреде или бар њених основних токова, контрола финансијске и опште инвестиционе политике, разне врсте ограничавања приватне својине привредних субјеката и стварање нових облика колективне државне својине чију основу чине пре свега порези и остале јавне дажбине, стварање државних или парадржавних предузећа за обављање оних привредних грана које су неопходне за функционисање остале привреде, као што су железнице, део друмског саобраћаја и ваздушног саобраћаја, тзв. комуналије тј. снабдевање великих људских агломерација водом, светлошћу, електричном енергијом, канализацијом итд., разне тзв. „јавне службе“ које задовољавају те комуналне потребе, затим здравствене, еколошке и остале потребе становништва, итд. Све је то данас у сфери јавног права.

Међутим, ако јавна сфера и јавно право јача на уштрб приватног, то не значи да приватни сектор губи значај и значење. Ако је модерно демократско друштво постигло досад невиђени напредак у материјалним и духовним достигнућима у поређењу са ранијим епохама, то је резултат ослобођења индивидуе ранијих друштвених веза које су спутавале индивидуу, резултат истовременог ослобођења стваралачких потенцијала индивидуе. А ту слободу индивидуе и његовог слободног стваралаштва обезбеђује и данас приватно право. Ако због промењених привредних и друштвених околности јавно право све више узима маха, то не значи потискивање значаја приватног права, него даље обезбеђење њеног значаја и њеног примата под промењеним околностима.

2.

У периоду либерализма постојала је јединствена научна дисциплина звана приватно право или грађанско право које је обухватало оно што су данас код нас породично и грађанско право, које се, опет, дели на статусно право и имовинско право, као и на наследно право, као прелаз између статусног и имовинског права. Статусно право одређује носиоце, субјекте грађанског права, услове њиховог постојања и деловања. Имовинско право је директна нормативна надградња робне привреде и робног промета, односи из робне привреде и робног промета, у имовинском (а шире гледано и у целом грађанском) праву, прето-

чени су у паралелне и корелативне нормативне односе. Имовинско право се дели на систем апсолутних и релативних права. Класично и основно апсолутно право је својина, међутим, све више добија у значењу друга врста апсолутних права — права над духовним стваралаштвом, права „духовне“ или „умне“ својине, ауторска и проналазачка права. Ова права духовне својине опет имају два вида: лична права којима се потврђује и зштићује својство ствараоца, и економски или имовински израз тих права који заправо спада у имовинско право. Релативна права су облигациона права.

Док је грађанско право, нарочито на европском континенту, најстарија правна дисциплина, директан наставак римског права са јасно искристалисаним појмовима и усталим дефиницијама, јавно право је модерног датума, иако његове клице и рудименте имамо већ у римском праву. Оно се у почетку, као јединствена иако још неоформљена научна дисциплина, јавља упоредо са идејом и политичком борбом грађанских и других средњих слојева за одвајањем приватног од јавног. У почецима обухвата и државно право, тј. правила о изградњи и функционисању модерне државне власти, и административно право које регулише друштвене односе у којима се изражава јавни интерес; а како смо навели, јавни интерес се у либерализму првенствено изражава у сачувању унутрашњег поретка и сигурности споља, тј. у одржавању војске, и у уређењу јавних давања — пореза ради издржавања чиновничког апарата који обавља те функције. Касније се осамостаљује државно право које се претвара у уставно право, а такође и административно право. Уставно право се развија тек с краја 18. века када су били донети револуционарни амерички (1787. г.) и француски уставни за време велике француске револуције, но нарочито се разрађује у 19. и 20. веку.

Паралелно са овим привредним и друштвеним процесом развијају се даље приватно и јавно право. Додуше приватно право се у мањој мери мења јер су основне установе приватног права дате основним установама робне привреде које се по Марксу понашају као објективни природни закони („*naturwüchsig*“). Ипак неке установе се трансформишу, тачније речено добијају и нове садржине: правна лица као субјекти права добијају све већи значај, приватна својина се ограничава, јављају се установе које ограничавају или уоквирују аутономију воље и слободу уговарања као што су уговори по приступу и типски уговори, при чему и сама изјава воље, као манифестација аутономије воље, постаје одређени стереотип: убацивање новца у аутомат — избацивање предмета уговора из аутомата и слично. Поред крилице као извора деликтне одговорности (такође у складу са принципом аутономије воље) јавља се објективна одговорност затим се јавља тзв. социјализација права при чему се поред објективних правних принципа, узима у обзир имовинско и социјално стање странака, уговор о осигурању добија велик значај, итд. Ауторско и проналазачко право се издваја као посебна дисциплина или дисциплине захваљујући новим техничким прона-

ласцима и значају организације рада као новог производног фактора. Породично право је такође све више уоквирено јавним правом као резултат опште тежње да се заштите социјално слабији, пре свега деца.

Све веће ширење јавног права огледа се и у разграњавању административног права што је резултат наведене чињенице да се јавна сфера све више шири на уштрб приватне. Неке гране се издвајају из административног права и осамостаљују се као на пример финансијско право које постаје све већа полуга модерне привреде. Разни облици социјалне заштите, социјалног осигурања, обављање друштвених делатности на основу јавних служби такође су у домену нових грана административног права, итд. Затим, многе области које су раније регулисане приватним, грађанским правом, постале су нове гране јавног права. Тако радни односи, које је у ери либерализма регулисао уговор о најму радне снаге, у грађанским законцима са свега неколико параграфа, данас су обухваћени граном јавног права које се зове радно право. Поморско и саобраћајно право, рецимо ваздухопловно право, које је раније регулисано параграфом грађанског права у одељку о уговору о делу, данас су такође посебне правне дисциплине у којима преовлађује јавно право. Право осигурања, у појединим привредним областима, такође тежи да буде посебна правна дисциплина, итд.

Као што смо навели, у приватном праву преовлађују диспозитивне норме као и овлашћујуће (опционе) норме и нарочито у обављању приватно-правног односа, регулисаног императивном нормом (рецимо, садржина апсолутних, тј. стварних и ауторских права или форма тестаментa, а избор форме одређује опциона норма). Јавноправне норме су увек императивне и скоро увек обавезујуће (когентне), само им је изузетно примена предвидива овлашћујућом нормом (рецимо, бирачко право је садржински императивна норма, но примена, тј. да ли ће се користити то право, регулисана је опционом овлашћујућом нормом).

Принципијелна супротност између приватног и јавног права огледа се и у методу регулисања ове две основне гране правног система. Разлике у методу регулисања јасно одражавају суштинске разлике између ових грана. Те разлике су првенствено резултат околности што је приватно право под егидом аутономије воље, а јавно право хетерономије воље.

Стога 1) Приватно-правни однос се ствара слободном иницијативом странака, док се јавноправни однос ствара вољом правног лица јавног права, или физичког лица као носиоца власти (од полицајца до шефа државе. 2) У приватно-правном односу саме странке-учесници у правном односу стварају норме, тј. међусобна права и обавезе — тзв. диспозитивне норме, или сами преузимају на себе важење норме ако је она императивна, рецимо када склапају брак, преносе апсолутно право чија је садржина императивно одређена. 3) У приватно-правном односу странке-учесници у правном односу су равноправне, док у јавноправ-

ном односу воље учесника нису равноправне, воља обавезаног лица из јавноправног односа подређена је вољи носиоца јавне власти. Друго је питање што је и воља носиоца власти јасно одређена законом или другом јавноправном нормом; та околност је значајна у погледу одржавања законитости, одстрањења самовоље и злоупотребе власти, али није релевантна за сам јавноправни, рецимо административно-правни однос у којем доминира хетерономија воље. 4) Најзначајнији део приватних субјективних права, имовинска права, преносива су, што је и разумљиво јер је имовинско право непосредна надградња над робном привредом. Јавна права нису преносива, она су стриктно везана за физичко или правно лице као носиоца јавне власти. Ово је резултат строге везаности носиоца јавне власти и његовог делокруга за закон и једна од гаранција законитости. Додуше у јавном праву је могуће тзв. делегирање власти, али то није пренос јавног права односно јавноправног овлашћења, него само неких делова овлашћења и то само повремено и привремено под надзором и одговорношћу самог субјекта јавног права. 5) Санкција у приватном праву је различита али никада се не састоји у наносењу физичког зла прекршиоцу права. Она може бити принудан раскид правног односа, рецимо брака или усвојења, одузимање родитељске власти (сама евентуална казна због злоупотребе родитељске власти већ не спада у приватно право), раскид уговора због неизвршења. У имовинском праву главна санкција је имовинска и састоји се у суштини у накнади имовинске штете коју је прекршилац невиној странци нанео, тачније речено у успостави имовинске равнотеже. У јавном праву санкција је у казни, тј. у наносењу неког зла или бар неке nelaгодности прекршиоцу, тачније речено повредиоцу јавноправног односа. Та nelaгодност може бити обична опомена, рецимо у административном праву (рецимо у војној или саобраћајној администрацији), али може бити и лишење живота, рецимо у кривичном праву. Чак и када је казна новчана она нема за циљ успоставу имовинске равнотеже него nelaгодност коју давање новца као казна проузрокује. Пошто се приватноправни односи одвијају у домену аутономије воље, ти односи су са гледишта правног регулисања шири, лабавији, слободнији. Насупрот томе јавноправни односи будући да су у домену хетерономије воље уз санкцију која погађа личност обавезаног лица, више су институционализовани, настанак им је везан за претходну законску одредбу, њихово одвијање је по правилу унапред предвиђено уз сталну контролу. Све то захтева не само природа њихове структуре, него и тежња да се власт која се помоћу њих врши не злоупотреби или изопачи.

3.

Када је у Царској Русији 1917. г. победила бољшевичка револуција, био је створен нов правни поредак у коме се није признавало и није спроводило разликовање приватног од јавног.

Економска база тог система је била једна нова врста колективне својине. Било је замишљено да цела земља представља једну привредну целину, јединствени привредни организам у коме се цела привреда, и производња и промет и расподела планира из једног центра, а тај план спроводи држава путем привредне администрације. План и контрола спровођења плана, уз јавноправну одговорност лица која су план спроводила, била је основна полуга привредног система. Лењин је дао и спроводио паролу „Код нас је све јасно, ништа приватно не признајемо”. Додуше, био је један период када је Лењин, видећи неуспех и кобне последице новог покушаја државнопланске привреде зване „ратни комунизам” од 1919. до 1921, увео поново робну привреду а тиме и грађанско право односно приватно право, иако у строгим јавноправним оквирима. Но Стаљин је крајем двадесетих година овог века поново успоставио централистичку државнопланску привреду на бази тзв. државне социјалистичке својине. Тај систем је нужно донео са собом пре свега бирократију, а затим самовлашће државног управљачког слоја и на крају личну власт Стаљина, терор, обесправљеност маса и појединаца, њихову потпуну препуштеност бирократији, партијској и државној (што је у крајњој линији било исто).

Додуше у том систему се говорило и о робној привреди, тј. „социјалистичкој робној привреди”. Но то је била фикција. Немогућа је робна привреда без приватне својине, на основу колективне својине. По званичној правној теорији привредна предузећа су била правна лица грађанског права. Но и то је била фикција. Не може постојати субјект грађанског права без *своје* имовине, тј. својине, а имовина совјетских предузећа припадала је држави као колективном субјекту државно-социјалистичке својине. Предузећа су била обични субјекти, и то најнижи, централизоване државне привредне администрације која су привређивала у строгим границама планских задатака.

Но, да ли је заиста у том друштву све било јавно, није ли ипак и ту постојало приватно? Приватни интерес је избијао на два начина. Или је тај приватни интерес био приказан као јавни, што је случај са разним привилегијама партијских и државних функционера и других истакнутих друштвених слојева: научника, спортиста, уметника, новинара уколико су заступали званичну идеологију. То је била нова, владајућа класа у „бескласном” совјетском друштву. Они су имали веће плате, јефтине „магazine”, летовалишта, болнице, лекове, лакши приступ јавним и друштвеним установама (школа, позориште, путовања у иностранство итд.). Те привилегије су се правдале јавним интересом друштва да људима нарочито значајним и корисним по друштво буду обезбеђени бољи услови ради бољег обављања њихових функција. Други начин остваривања приватних интереса је био њихово противзаконито или бар аморално (са гледишта званично прокламованог морала) остваривање. Такво остваривање имало је разне варијанте, почев од стварања клика,

тј. неформално и скривеног удруживања једне групе људи у разним колективима — предузећима, установама, државним органима итд. ради обезбеђења привилегованог положаја и присвајања што више од државне својине, па до обичне пљачке и других видова криминала. Главно је било све то закамүфлирати, бити строго и обавезно на „партијској линији“, борити се речима против „непријатеља социјализма“ (а тим епитетом су обично били означени они који су им сметали, критиковали их), и имати неког „јаког“ човека за вођу или бар заштитника клике. Овај систем је нарочито био погубан по совјетско друштво, не само да га је морално и привредно разарало него је створило тешке друштвене фрустрације. Нарочито је био погубан по кадровску политику и распоред кадрова у друштву.

Разуме се, овај систем није важио само у Совјетском Савезу него и у земљама које су преузеле совјетски систем, или им је тај систем био наметнут. Овај систем постојао је и код нас. Без њега не би била могућа лична диктатура и терор, не би биле могуће тешке историјске грешке које је Тито правио, његов бесомучан луксуз према којему је луксуз Луја XIV био само покушај. Нити би била могућа тиранија једног Ракошија или Чаушеска чији је режим подсећао на најсуровије облике старовековних деспотија.

Наш систем тзв. „интегралног самоуправљања“ који је био зачет Уставом из 1963. год. а заокружен у целовити систем Уставом из 1974. г. претендовао је да сачува Марксову концепцију социјализма односно комунизма, иако његове идејне корене пре можемо препознати у разним анархистичким теоријама него у марксизму. Ми смо у књизи *Својина* дали радикалну критику тога система, од којих ћемо овде истаћи само две његове основне слабости. Прва је несхватање, неразумевање својине и увођење концепције „одумирања својине“ које је Маркс предвиђао за једно будуће интегрално, у светским размерама замишљено комунистичко друштво. Друга слабост је била мешање приватног и јавног.

По Уставу из 1974. г. друштвена својина код нас није више право, она нема титулара. Но та правна конструкција, уткана у цео Устав, била је једна фикција, основачка грешка. Својина је постојала али није била адекватно правно регулисана. Она је такође била база тзв. самоуправне робне привреде. То значи да су предузећа, названа и тобоже преобразена у „слободне асоцијације произвођача“ или „радне организације“ имала једно својинско право названо „право располагања и управљања“ на основу којег су присвајала средства производње и производе, а која су, по Уставу, била друштвена својина. У ствари, та средства су била друштвена својина утолико што су их радне организације бесплатно добијале, али су била и приватна јер су њима радне организације слободно располагале, као да је њихова сопствена приватна својина. На основу тог „права располагања“ заиста су имале овлашћења слободног коришћења и располагања, могле су да производе шта хоће и да продају на тржишту коме хоће.

Могле су, стога и да присвајају, у виду „личних доходака“ добит, или бар већи део добити, ако су добро пословале, тј. успешно користиле своја овлашћења слободног коришћења и располагања. Но ако су то неуспешно радиле, тј. имале губитке, нису сносиле те губитке, као што је случај код праве приватне својине, него је губитке сносило друштво, онај сегмент друштва који им је дао та средства. Ту смо, дакле, имали неку врсту једностране приватне својине, која је омогућила титулару позитивне стране приватне својине, али без негативних последица сношења губитака, без ризика да се губи *свој* предмет својине ако се неуспешно послује. Тако имали смо један својински систем који не само да је економски био сасвим неправилно и неконсистентно постављен, него је позитивно-правно био тако рећи игнорисан, а не само неправилно постављен. Резултати тог система су били катастрофални: недомаћинско пословање, расипање, попуштање радне дисциплине, непромишљене и нерационалне инвестиције, преливање друштвених средстава у приватна, крађа, разни облици привредног криминала, а пре свега неодговорност. Тај систем је још боље омогућио систем тзв. клика односно неформалних група о којима је претходно било речи. Све је то резултирало у једној катастрофалној кадровској политици. Привредни па и политички руководиоци нису били заинтересовани да доводе добре и савесне кадрове, него пре свега послушне. Све је то праћено непотизмом, корупцијом и сличним негативним појавама.

Све те негативне појаве и тенденције подржавао је тзв. комунални систем као резултат једне од основних концепција Устава, узет из идејног арсенала анархизма по коме је основни носилац суверености појединац и што мања „слободна асоцијација појединаца“, тј. у Уставу „комуна“; а више друштвене организације, преко покрајине и републике до федерације су све асоцијације нижих асоцијација. Оваква концепција настала у време ситне робне привреде почетком и средином 19. века, када још индустрија није била развијена, потпуно је супротна и контраиндикована каснијем привредном развоју напредних земаља, а данас, у ери технолошких револуција, чак је катастрофална. То је показао развој нашег друштва од Устава 1974. (па и раније, од тзв. Брионског пленума па надаље) не само у привреди него и у поновној афирмацији превазиђених идеја и фантама прошлости, какав је на пример шовинистички, мржњом задојени национализам.

Но да видимо другу основну грешку — помешаност приватног и јавног, приватног и јавног права. Ова концепција такође није оригинална у Уставу, њу заступа марксизам а такође и анархистичке теорије; о том проблему ће још бити речи. Видимо да та помешаност постоји и у совјетском праву. Но у совјетском праву бар оно што је јавноправно доследно се спроводило у приличном складу са принципима јавног права, бар ако ствари апстрактно, формално посматрамо. Ово што је регулисало јавно право и формално се подвело под јавно право, иако је и ту било изузетака, рецимо предузећа која су суштин-

ски била органи привредне администрације, имала су формално облик грађанско-правног, приватно-правног субјекта. Но код нас је била основна невоља, а трагова тога има још и данас, што су установе које су заступале јавни интерес имале облик грађанско правних субјеката и понашале се по правилима приватног права, а требало је да буду регулисане правилима јавног права. По Уставу, у име „одумирања државе” чисто државно-правну функцију задржало је сразмерно мањи број државних органа, махом у војсци, органима унутрашњих послова, спољних послова, делом правосуђа и финансијске администрације и још неким неопходнима. Остали органи које би суштински требало регулисати правилима јавног права код нас су се претворили у „интересне заједнице грађана” кратко зване „СИЗ”-ове и у сличне „слободне асоцијације”. Те заједнице и организације добиле су организациони облик правног лица грађанског права, па чак и друштвене организације као носиоци суверености, од општине до федерације, добиле су неке грађанско-правне примесе. Теоретичари Устава, додуше, нису видели да су ове заједнице уствари грађанско-правна лица, него су их сматрали субјектима тзв. „самоуправног права”, као нове врсте правног система.

Но „самоуправног права” као самосталне правне дисциплине није ни било. То је била једна неуспела и неконсистентна мешавина, један хибрид, класичних јавноправних и приватноправних елемената.

Шта је био резултат тога? Неправилно и неефикасно регулисање оних друштвених односа који су били у надлежности тих „радних организација”. У свим модерним демократским земљама административни органи као и други органи који врше јавне службе финансирају се из буџета. Буџет је јавноправни акт о предрачуну јавних прихода и расхода који доноси највиши јавни орган подручја на којем се буџет примењује. Овакав предрачун дозвољава 1) да јавни приходи тј. они које грађани и други приватноправни субјекти обавезно дају за функционисање јавних органа, буду правилно распоређени по одређеном плану и одређеној сврси, 2) да се може пратити и контролисати трошење буџетских средстава. Протагонисти Устава 74, међутим, прогласили су буџет и буџетски начин финансирања штетним „етатизмом”. По буџету предвиђено је колико неки јавни орган и на који начин може трошити намењена му средства. СИЗ-ови, међутим, сами су одређивали своја средства путем „самоуправног споразума” са субјектима који су та средства морали дати. СИЗ-ови су обухватили делатности и установе од јавног интереса као што су школе, болнице, социјално осигурање, итд. „Самоуправни споразум” и „друштвени договор” је требало бити специјална установа „самоуправног права”. У ствари, ти споразуми и договори су били обични уговори, понекад слични колективним уговорима (тзв. друштвени договори), али — без санкција или са сасвим нејасном и дифузном санкцијом. И СИЗ-ови и установе које су они издржавали биле су признате као правна лица грађанског права. Оне су слободно

располагале својим средствима па су, рецимо, саме одредиле колико ће трошити на личне дохотке, а колико на издржавања установа — школа, болница, итд. Школе и болнице такође су биле (а у извесном смислу су још и данас) правна лица грађанског права. С друге стране, иако су била правна лица грађанског права која су се могла тужити грађанским судовима, због природе свога посла, нису могла пасти под стечај, што је такође правна бесмислица. Навешћемо неке последице таквог стања. Произвођачко-привредне радне организације су биле превише оптерећене разним „доприносима” који су се установљавали „друштвеним договором”, дакле формално равноправном вољом странака, а у ствари су били јавноправни намет. Стога у СИЗ-овима плате су обично биле необично велике јер, према правилима самоуправљања, сами „радници” СИЗ-ова и сличних установа одређивали су своје плате. Али чак и у формалним, државним органима плате нису биле унапред буџетом одређене. Службеници, или њихове непосредне старешине одређивали су плате (тј. личне дохотке).

Све је то супротно смислу и логици јавног права: у модерним демократским земљама где јавно право правилно функционише јавни службеници, плаћени из јавних дажбина, подељени су у платне разреде и свака јавна организација има буџетом одређен број службеника. Разуме се, ни то није идеално решење, ниједна људска установа није идеална, али је много праведније и ефикасније решење. Исти је случај и у научним институтима, јавним службама и сличним установама. Сами ти институти или установе одређују и расподељују плате, а нема јавне контроле над њиховим радом, осим саме установе где раде. Зато се, на пример, дешава да, како пише лист *Политика* од 4. јуна године 1991, у општој беспарици када маса радника живи на „минималцу” у банкама су се зараде у прва три овогодишња месеца у односу на исти период од лане повећале за 272%, урачунавајући, разуме се, и оне банке које су неликвидне, као што је овога момента већина банака код нас, а у државним органима, политичким организацијама и СИЗ-овима за 154%, у друштвеним делатностима 99%, а у привреди, урачунавајући и приватни сектор, за 75%.

Где се јавни функционери плаћају из буџета и по буџету, њихов број је тачно одређен. Но пошто су код нас јавне установе биле а још су и данас у извесној мери грађанско-правна лица, могао се повећати број запослених без стварне потребе. Зато и имамо велики број сувишних јавних службеника, међу њима много неспособних. Зато, на пример, на неким факултетима имамо доста сувишних предмета — требало је створити места за пријатеље, рођаке, итд. Даља последица оваквог стања је недовољно ефикасан рад тих јавних установа и органа. Нејасна и дифузна је њихова надлежност и делокруг рада, нејасна је и неодређена њихова одговорност. Због њихове неадекватне организационе форме нема хијерархије нужне у јавним, нарочито административним пословима, нема контроле, нема потроне дисциплине.

Једна од најштетнијих последица је кадровска политика. Конкурси, неопходан инструмент у избору и одбиру јавних функционера свих врста постали су код нас фарса, због организационе форме и затворености наведених јавних установа и органа, свака таква установа, орган, факултет, школа, болница, итд. чак понеки поједини чланови тих установа и организација, воде своју кадровску политику. Јасно је какви су критерији кадрoвске политике у таквој ситуацији, и видимо поразно дејство такве кадрoвске политике.

Могли бисмо написати не студије него књиге о штетним и разорним последицама система „интегралног самоуправљања” код нас. Но простор нам не допушта, само смо указали на неке.

Док је у европском континенталном праву доследно спровођена подела права на приватно и јавно, то није случај са правима англосаксонских земаља. То је због тога што су западноевропске и неке средњоевропске земље реципирале римско право не само у теорији него и у пракси, негде у већој, негде у мањој мери, док се у Енглеској односно Великој Британији, модерно позитивно право директно надовезивало на средњевековно „обичајно” право. Тако, на пример, видимо да у Енглеској или Северној Америци постоје приватне службености и на јавним путевима или земљишту, да појединци могу закупити јавни парк или део уз забрану коришћења за друга лица, да се јавне школе и универзитети оснивају као приватно-правна лица, као врсте задужбина, тзв. „труст”-ови и зову се, на пример, „приватне установе у јавној служби”. Рецимо, на таквом универзитету професори се примају на основу приватноправног уговора о раду, као у приватном предузећу и упис студената је врста приватноправног уговора. Ипак постоји државни надзор, рецимо у погледу школског програма, јер су дипломе тих приватних школа јавноправне исправе. Сличан је случај са приватним привредним компанијама које врше јавну службу, рецимо жељезнице, авиокомпаније, произвођачи електричне енергије и сличне које такође раде у оквиру строго постављених административних прописа, рецимо у погледу цена својих услуга, итд. Но с обзиром на уједначени континуитет развоја права, традицију што се изражава и у систему прецедентног права и најзад високи општи друштвени морал оваква извесна измешаност приватног и јавног права не смета развоју и функционисању правног система, тим пре што у суштини раздвајање правног система на приватно и јавно постоји и ту.

4.

Ретко се дешава у друштву да се експериментално докаже вредност и ефикасност неке друштвене теорије. То се међутим, десило у овом веку, прво са совјетским системом базираним на „државној социјалистичкој својини” и административно-планској привреди, а затим и са нашим системом „интегралног само-

управљања" базираном на „несвојинској концепцији друштвене својине". Слом ових система показао је, између осталог, да се у модерним друштвима базираним на модерним средствима производње и модерној технологији мора одвојити приватна сфера од јавног и то одвајање мора бити изражено и у правном систему.

Но тиме је истовремено јасно и очевидно оповргнута заблуда да је разлика између приватног и јавног права чисто прагматско-методолошка, волиционистичка конструкција која једино служи бољем систематизовању и објашњавању правних појмова а нема неки дубљи значај, неку нужну условљеност у дубљим сферама друштва и друштвеног живота. Таква заблуда је постојала, а и данас постоји, не само код теоретичара наведеног совјетског и нашег „самоуправног" права, она је постојала код већине наших предратних правника, а и код других правника светског гласа, као на пример код Келзена или код социолога Диркема (Durkheim).

Ми ћемо, међутим, покушати да докажемо, користећи поуке из совјетског и из нашег „самоуправног" експеримента да подела друштва на приватну и јавну сферу да доследно и на приватно и јавно право има дубоке и објективно дате друштвене корене, а најдубљи корен је у самој људској природи.

Проблем приватног и јавног у дубљем слоју друштвене структуре је проблем између појединца и заједнице. О том односу између појединца и заједнице постоје, сасвим уопштено узевши, два схватања: једно које даје већи значај заједници и сматра да је појединац несупстанцијелни део заједнице, честица којој само заједница даје егзистенцију и која у већој или мањој мери треба бити апсорбована у заједницу. Такво схватање заступају тзв. „органске" теорије друштва, рецимо Платонова теорија државе, теорија Светог Августина која је са извесним изменама још и данас званична теорија католичке цркве и европског феудалног друштва, теорија Русоа о природној социјалности и доброту човека и његове спонтане везе са осталим члановима друштва (иако многи Русоа сматрају заступником индивидуализма — по том питању је противуречан), разне анархистичке, социјалистичке и комунистичке теорије повезане у основи са Русоовим схватањима, Хегелова теорија државе, теорија тоталитета друштва настала под утицајем немачког политичког романтизма по којима је основна друштвена заједница народ као затворени друштвени организам са својом посебном и спонтаном културом и „народним духом", теорија друштвеног тоталитаризма (а не само „друштвеног тоталитета") почев од Совјетског Савеза па до Хитлерове Немачке и до модернијих теорија религијских фундаментализама, пре свега исламског. Те теорије се зато и зову „органске" јер друштво замишљају као затворен, спонтано дејствујући организам (израз потиче од Шелинга, те су га касније преузели Савињи, један од твораца историјске правне школе и Хегел). Ове теорије и доктрине наглашавају значај јавног на уштрб приватног у мери у којој сматрају

да је појединац апсорбован или треба бити апсорбован друштвом. Насупрот тим схватањима тзв. „механичке“ теорије друштва или теорије тзв. отвореног друштва сматрају управо појединца, индивидуу, супстанцијалним битним чиниоцем у заједници, а саму заједницу добровољним удруживањем индивидуа. Такво схватање заступају теорије друштвеног уговора које су биле теоријска основа модерних европских, а после америчких демократија.

Марксизам, као што смо споменули, такође спада у такву органску теорију друштва што је нарочито истакнуто у Марксовим тзв. „младим радовима“. Маркс полази од тзв. „генеричног бића човека“. Појам те „генеричности“ човека, тј. одређења човека као посебног рода живих бића, први је изградио Фојербах, укључујући у тај појам Русоово учење о спонтаној социјалности и природној доброту човека као и Хегелово схватање органског друштва, тј. тзв. „супстанцијалне државе“ у којој ће се поклапати приватни и јавни интереси, индивидуална стремљења и друштвени постулати. По Марксу (али и по Русоу који је у ствари први формулисао „отуђеност“ — „алијенацију“ као друштвени појам, као и по Фојербаху од кога је преузео) класно друштво, а пре свега приватна својина која је основни узрок стварања класног друштва, „отуђују“ човека од своје генеричности. Последице тога отуђења су разне, али најважнија је стварање државе и робне привреде као спонтаног разграђивања приватне својине. Ово истовремено значи „неприродан“, по Марксу, расцеп човековог бића на приватни и јавни израз, али истовремено и расцеп друштва на приватну и јавну сферу, при чему је држава као апарат класне принуде друштва у јавној сфери и регулисана је јавним правом, а привредни живот тј. робна привреда је у приватној сфери регулисан приватним правом. Те двојности нема у првобитном, неотуђеном, бескласном друштву где нема државе нити има потребе за њом, и где је својина друштвена као „органска“ природна подлога привредног живота друштва, нити ће таква двојност постојати у будућем бескласном комунистичком друштву базираном на новопостављеној друштвеној својини без државе.

Насупрот томе теоретичари „уговорног“, „отвореног“ друштва сматрају индивидуу принципијелно супротстављеном заједници, а његова стремљења, изражена као „приватни интерес“ супротстављена јавном интересу. Разуме се, они се разликују у мери и начину раздвајања и супротстављања приватног интереса према јавном, почев од Хобса код кога је то супротстављање најпринципијелније и најоштрије, па до Адама Смита (који у ствари није теоретичар него доследни настављач теорије друштвеног уговора као, уосталом, и остале присталице тзв. школе утилитаризма) који је тврдио да остварење приватног интереса у крајњој линији служи и општем интересу, образлажући то примером конкуренције, покретачке снаге робне привреде: конкуренција подхрањена тежњом за што већом добити подстиче произвођача да што више и што јефтиније производи. Но

тима он помаже и јавни интерес јер купци могу јефтиније и више да купују. Када се сетимо да је Маркс приватни интерес и његов израз кроз конкуренцију сматрао друштвено штетном појавом и једном од израза отуђености кроз приватну својину, видимо основну разлику у полазиштима те две групе теоретичара. Истицање и обезбеђење приватног интереса нужно условљава, по тим теоријама, и постојање и обезбеђење јавног интереса.

Разлика у теоријским полазиштима ове две групе теоретичара види се и у њиховој концепцији слободе. Протагонисти теорија о друштвеном уговору нарочито наглашавају значај слободе у постојању и функционисању друштва, сматрајући да је управо слобода основни покретач и гарант правилног функционисања друштва, али они при томе имају у виду слободну индивидуу, и правом загарантоване индивидуалне слободе. Они ту слободу схватају као могућност ничем ограниченог избора, уколико тај избор не омета личну сферу друге индивидуе. Те слободе су управо уграђене у систем приватног права као што смо то горе нагласили. Насупрот томе, теорије органског друштва под слободом пре свега замишљају „слободу“ заједнице, тј. могућност заједнице да у што већој мери развије и разграна своје иманентне могућности (рецимо код Хегела врхунац слободе је у остварењу „супстанцијалне“ „органске“ државе), при чему је појединац слободан у мери у којој се прилагођава остварењу тих иманентних потенцијала друштва. Стога таква друштва потискују индивидуу и њену афирмацију кроз правни систем.

Схватања изнетих теоретичара без обзира који правац мишљења заступају понекад су веома лудична, добро образложена са, бар на први поглед, допадљивом аргументацијом. Но, без обзира у којој мери их је потврдила или потврђује историја и друштвена пракса, оне су логичке конструкције које понекад полазе од неисторијских фикција, као што је на пример фикција о првобитном односно преддруштвеном, „предуговорном“ стању. И сам „друштвени уговор“ је фикција, или бар симболика. Имамо, међутим научне, експериментом изведене резултате који представљају јак прилог у корист оних теорија које заступају „отворено“ друштво са наглашеним индивидуализмом. Ту пре свега мислимо на Фројда који је, иако првенствено психолог и психијатар, дао научна открића која су веома значајна и за социологију, иако у социологији нису довољно искоришћена. Он је у својим ранијим радовима нарочито обрађивао сексуални нагон, али у својим каснијим радовима, изнео постојање два подсвесна нагона у људској психи значајна за друштвену улогу човека и то нагон агресивности (који је у својим ранијим радовима звао „нагон смрти“) и социјалног нагона. Први нагон се пре свега испољава у себичности, у истицању себе испред и изнад других, а тај нагон је истовремено извор тежње за влашћу и имањем (тј. својином иако то Фројд само индиректно наглашава). Други нагон, супсидијаран према нагону агресивности је социјални нагон који чини да је човек истовремено „друштвена животиња“ приморан да живи у друштву са другим људима.

Оваква Фројдова схватања свакако оправдавају либералне теоретичаре друштвеног уговора и утилитаристе као њихове теоријске следбенике.

Према томе можемо рећи да је човек двосмислено, амбивозно биће, у којем пре свега влада индивидуалност, али и друштвеност као инхерентна потреба, а та двосмисленост или двојност човека одражава се и у структури друштва, управо у његовој бифуркацији на приватну и јавну сферу. Те две уробене психичке тенденције човека нису у складу, човек није складно биће као што тврде присталице схватања о човеку као „генеричном бићу”, него неусклађен, у коме се стално боре те две тенденције. А тај несклад се преноси и у друштво у којем је човек принуђен да живи. Ни друштво није по себи хармоничан организам како сматрају наведени теоретичари.

Покушаћемо поткрепити ову тврдњу још једним конкретнијим прилазом скорашњој друштвеној, а сада већ углавном историјској појави — совјетском систему.

Однос између појединца и заједнице, нарочито ако посматрамо ствар са економског гледишта, можемо поставити и као однос између приватног и јавног интереса. Совјетско друштво као један од модерних облика органско-тоталитарног друштва поставило је принцип да се приватни интерес не само подређује јавном интересу, него се остварује кроз јавни интерес. У томе је један од основних значења колективне, државно-социјалистичке својине: унапред се путем плана одређују потребе чланова друштва (наиме, интерес се може првенствено схватити као однос између потреба и могућности њених задовољења), па на основу тога предвиђају се и организују привредни потенцијали за задовољење тих потреба. У друштвима приватне својине, међутим, процес је обрнут. У тим друштвима првенствено преовлађује приватни интерес, јер приватна својина је истовремено материјално отеловљење тога приватног интереса. Но, разуме се, и ту постоји јавни интерес који се, као што смо видели првенствено испољава у заштити унутрашње и спољне безбедности друштва и плаћања пореза као материјалне базе те заштите. Ту приватна својина, задовољавањем приватног интереса, тежи да створи што веће богатство, но из тог богатства се узима порез ради заштите јавног интереса. Што је богатство појединаца — приватних власника веће, то ће плаћати већи порез и остале јавне дажбине, и тим ће се боље задовољити јавни интерес. Развој догађаја управо данас показује да систем приватне својине управо по том питању даје боље резултате него систем државно-колективне својине у земљама совјетског система. И по том питању остварује се формула Адама Смита да се у систему приватне својине боље задовољава и јавни интерес, него у совјетском систему који принципијелно полази од првенственог значаја колективне својине као материјалног израза општег интереса.

Проф. др Бранко Петрић

ОСЛОБОБЕЊЕ ОД КАЗНЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

1.1. Индивидуализација казне је један од значајних поступака нашег казнено-правног система, као теоретски и законски основана, али и практично уграђена у свакодневну судску делатност. Наравно да је, теоретски и практично, развој механизма и степена обухватности индивидуализације временом ширен и допуњаван, тако да сада имамо довољно богат регистар кривичних санкција и мера које омогућавају адекватно одмеравање одговарајуће казне или мере у сваком конкретном случају. Ове кривичне санкције и мере предвиђене су како у Кривичном закону СФРЈ (који је још на снази) тако и у републичким законима (уколико се још примењују). При излагању материје и њеној оцени ми ћемо се држати позитивних одредаба Кривичног закона СФРЈ (даље: КЗЈ) и Кривичног закона републике Србије (КЗС).

2. У чл. 5. ст. 1. КЗЈ као кривичне санкције су предвиђене: казне, условна осуда и судска опомена, мере безбедности и васпитне мере, с тим што су одређени разни модалитети за изрицање појединих од тих санкција, баш зато да би се обезбедила адекватна индивидуализација санкције у сваком конкретном случају, с обзиром на бројност санкција. Но, у конкретном случају од интереса је само питање не изрицање казне затвора учиниоцу кривичног дела, већ ослобођење од изрицања казне затвора утврђеном извршиоцу кривичног дела, јер је то посебна, и изузетна, погодност која је законом предвиђена.

3. Према садашњим законодавним решењима суд је у могућности да неког извршиоца ослободи од казне у случајевима када то закон изричито предвиђа (чл. 44 ст. 1. КЗЈ), затим изузетно по слободној оцени одређених околности (чл. 45 КЗЈ), па случај када закон то изричито наређује (чл. 299 КЗЈ). Посебно ће бити говора о термину: „неће се казнити”, који се налази на више места како у КЗЈ тако и КЗС, а правно није дефинисан ни утврђен његов статус у кривично-правном систему.

4. Изрази „неће се казнити”, „ослободиће се од казне” и слични, морају се посматрати само као решавање питања кажњивости, некажњивости односно као неке варијанте индивидуализације казне, а никако као основ искључења одговорности. Уосталом многи теоретичари и коментатори нису се одређено изјашњавали у том правцу. Једино је проф. др Ј. Таховић у свом коментару КЗ (Коментар КЗ из 1956. стр. 391) навео да некажњавање треба схватити као основ искључења противправности. Међутим, ако се искључи противправност онда се искључује постојање кривичног дела па се онда не може говорити ни о праву ни кажњавању па следствено томе ни о основима за ослобођење од казне.

II. 1. У првој верзији КЗЈ од 2. марта 1951. године, који је био на снази од 1. јула 1951. године, па са неким изменама, све до 1. јула 1977. године постојао је само један члан (чл. 44) који је лаконски и децидно одређивао: „Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела само кад то закон изричито предвиђа”. Та одредба, мада довољно јасна, у прво време је изазвала дилему у односу на чињеницу да ли — у случајевима када долази у обзир ослобођење од казне — треба окривљеног ослободити од оптужбе или га огласити кривим, а ослободити га од казне, тј. не изрећи му казну. Пракса је ту дилему брзо разрешила тиме што је прихваћена друга солуција, јер тек када се пресудом утврди постојање кривичног дела и кривичне одговорности онда је могуће одлучивати о казни односно о ослобођењу од казне. Ово тим пре што је у закону предвиђена само могућност ослобођења од казне, а не и обавезно ослобођење од казне (сем једног искључивог изузетка).

2. Законом о изменама и допунама КЗЈ (Сл. лист СФРЈ бр. 30/59) које су ступиле на снагу 1. јануара 1960. године у чл. 44. додат је нов став 2, који је предвидео да у случајевима када закон дозвољава ослобођење од казне суд може у закону предвиђену казну ублажавати и без ограничења за ублажавање казне. То значи да се одредбе чл. 42, а побесно чл. 43 КЗЈ не примењују у таквим случајевима, већ суд може казну ублажити по свом нахођењу на ону врсту и меру које указују да се и са тако ублаженом казном може постићи сврха кажњавања из чл. 5. ст. 2. КЗЈ. На тај начин је још више проширен дијапазон кривичних санкција и могућност индивидуализације кривичних санкција за сваки конкретан случај, али је тиме судовима наметнута обавеза да се озбиљно и садржајно опредељују у односу на санкцију коју треба да изрекну, односно да учиниоца ослободе од казне.

3. Проширена редакција чл. 44 КЗЈ и сада је у целости на снази, тако да се ослобођење од казне може изрећи у већем броју случајева који су предвиђени како у КЗЈ тако и у КЗС. У КЗЈ се налазе две категорије одредби које се односе на ослобођење од казне, и то у општем и у посебном делу.

3.1. У општем делу КЗЈ се налазе одредбе које предвиђа алтернативно ослобођење од казне и то: у случајевима преко-

рачења нужне одбране и крајње нужде (чл. 9 ст. 3. и чл. 10 ст. 3. КЗЈ), у случају правне заблуде (чл. 17 КЗЈ), када се ради о неподобном покушају, било релативно, или апсолутно (чл. 20 КЗЈ), у случају добровољног одустанка од извршења кривичног дела (чл. 21 ст. 1. КЗЈ), може се ослободити од казне саучесник који добровољно спречи извршење кривичног дела (чл. 25 ст. 2. КЗЈ), и најзад може се ослободити од казне учинилац кривичног дела из нехата када последице тешко погађају учиниоца (чл. 45 КЗЈ). Ових седам основа за алтернативно ослобођење од казне су опште одредбе које важе за сва кривична дела одређена у законима федерације и република на основу чл. 7 КЗЈ (аутономне покрајине не могу доносити законе у којима би била инкриминисана кривична дела).

3.2. У посебном делу КЗЈ налази се више одредаба које — код појединих кривичних дела — предвиђају алтернативно ослобођење од казне, уколико су та кривична дела извршена под посебно олакшавајућим околностима или се пак ради о извршиоцима који су одустали односно отклонили извршење кривичног дела. То се ради о случајевима који су изричито предвиђени у следећим члановима КЗЈ: чл. 123 ст. 2, 136 ст. 3, 145 ст. 3, 201 ст. 1, 3 и 4, 203 ст. 1, 204, 205 ст. 1 и 2, 206 ст. 1 и 2, 214 ст. 2 и 3 и 254 ст. 3.

3.3. Међу општим одредбама Кривичног закона Србије нема одредаба о ослобођењу од казне јер се опште одредбе КЗЈ јединствено примењују и на републичко законодавство, али зато у посебном делу КЗС има седам кривичних дела код којих је могуће ослобођење од казне, и то: у случају реторзије код увреде (чл. 93 ст. 3 КЗС), добровољног пуштања отетог лица (чл. 64 ст. 3 КЗС), ако извршилац крађе врати украдену ствар пре но што је сазнао за покретање кривичног поступка (чл. 165 ст. 2. КЗС), опозив лажног исказа пре доношења одлуке (чл. 206 КЗС), спречавање службеног лица у вршењу службене дужности, ако је службено лице поступало грубо (чл. 213 ст. 5 КЗС), напад на службено лице у вршењу послова безбедности, ако је службено лице поступало грубо (чл. 214 ст. 4 КЗС) и у случају када члан злочиначког удружења открије удружење пре но што је за њега или у његовом саставу учинио кривично дело (чл. 227 ст. 3. КЗС).

III.1. Новела Кривичног закона СФРЈ од 28. септембра 1976. године (Сл. лист СФРЈ бр. 44 од 8. X 1976) која је ступила на снагу 1. јула 1977. године унела је једну значајну новину у систем ослобођења од казне, јер је у новом чл. 45 КЗЈ предвиђена могућност да суд самостално утврђује и изриче ослобођење од казне у односу на кривична дела извршена из нехата уколико се стекну одређене околности. Нови чл. 45 КЗЈ, који је и сада на снази, као општа одредба, гласи:

„Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела учиненог из нехата кад последице дела тако тешко погађају учиниоца да изрицање казне у таквом случају очигледно не би одговарало сврси кажњавања.“

2. Новом одредбом је практично анулирана изричита одредба чл. 44 ст. 1. КЗЈ, где је предвиђено да се извршилац може ослободити од казне „само кад то закон изричито предвиђа.” Но, без обзира на то одредба чл. 44 ст. 1. КЗЈ је остала неизмењена, мада је свакако требало адекватно преиначити редакцију тог члана. Међутим, „*dura lex, sed lex*”.

3. Интересантно је видети историјат и повод уношења чл. 45 у наш казнено-правни систем. У дубоку јесен 1975. године по мразу, један недовољно искусан возач — аматер возио је популарног „фићу” путем према једној мањој реци и требао је да пређе реку преко моста. Неискусан возач није знао да се при мразевима ствара поледица на мостовима, надвожњацима и сличним путним деловима, мада је иначе пут чист и сув. Наплавши на мост кога је покрила поледица возило се занело, пробило ограду моста, и пало у реку и том приликом су се удавили двоје малолетне деце и супруга возача, који је случајно остао жив. Чињенично и правно случај је био јасан и без икаквих дилема, али је људски био дубоко проблематичан. Наиме, постављало се питање да ли се, и каквом казном може у том случају остварити, и каква сврха кажњавања према човеку који је у једном трену изгубио породицу. Очигледно је да је у таквој ситуацији потпуно бесмислено очекивати да би се са било којом, па и најближом, санкцијом постигла било каква сврха. Те дилеме су и условиле уношење чл. 45 у КЗЈ.

4. Нова одредба би се практично могла применити на сва кривична дела за која закон предвиђа кажњавање за нехат, наравно и под условом да последице кривичног дела тешко погађају учиниоце. Међутим, објективно та одредба се примењивала, а и примењује се врло рестриктивно, а конкретан случај то и потврђује, што се види из једне судске пресуде, где се пледирало за примену чл. 45 КЗЈ, а део образложења гласи: „Нису испуњени услови из чл. 45 КЗЈ за ослобођење од казне учиниоца кривичног дела тешког дела против безбедности јавног саобраћаја, када је у саобраћајној незгоди коју је он проузроковао, тешке телесне повреде, али без трајних тежих последица, задобила мајка оптуженог и када је уз то лако повређено још једно лице, које не спада у круг његових блиских сродника, те проузрокована знатна материјална штета на саобраћајном средству радне организације” (ВЗС II К. 159/85 од 28. III 1985).

Одредба чл. 45 КЗЈ, мада се начелно може применити у односу на сва кривична дела учињена из нехата, ипак се не може — по природи ствари — применити на она кривична дела која су, истина, учињена из нехата али не могу имати никакве последице по учиниоца, а готово не тешке. Тако, на пример, у више кривичних дела из Главе XVII — против опште сигурности људи и имовине (чл. 187, 188, 189, 190) — и Главе XVIII — против безбедности јавног саобраћаја (чл. 195, 196, 197, 199), као и других у КЗС по учиниоца не могу наступити неке последице, па следствено томе објективно (а ни субјективно) нема места примени чл. 45 КЗЈ.

IV.1. Веома је интересантна ситуација са одредбом чл. 299 ст. 3. КЗЈ, који је предвиђао обавезно ослобођење од казне оног члана или банде, злочиначког удружења, који открије групу или банду пре но што је у њеном саставу или за њу учинио неко кривично дело. Редакција чл. 299. ст. 3. КЗЈ из 1951. године је изричито предвиђала да ће се у таквом случају члан групе или банде „ослободити од казне”, што је био императив који није остављао никакве сумње или дилеме. Међутим, нова редакција тог члана — из 1976. године је открила више дилема и недоумица јер је стимулисана редакцијски неубичајено и различито од других сродних редакција.

2. За разлику од редакције чл. 299 ст. 3. КЗЈ, из 1951. године, нова редакција одговарајућег члана — удруживање ради вршења кривичних дела одређених савезним законом, сада чл. 254 ст. 3. КЗЈ, предвиђа да се припадник групе који открије групу пре но што је у њеном саставу или за њу учинио неко кривично дело, може ослободити од казне, с тим што није предвиђена врста и мера казне која се може изрећи, а као алтернатива и могућност ослобођења од казне. Према томе сада је суд у ситуацији да не може бирати између неке мере затворске казне и ослобођења од казне, већ практично само може окривљеног ослободити од казне. Ово стога што суд није овлашћен да изриче било коју меру затворске казне јер таква казна уопште није предвиђена у чл. 254 ст. 3 КЗЈ, па се према принципу израженом у чл. 3 КЗЈ (*nulla poena sine lege*) казна не би могла алтернативно предвидети, пошто није законом одређена. Зашто је тако поступљено није јасно, међутим, јасно је — и несумњиво — да значајна разлика постоји, јер није исто када се у Закону каже: „казниће се затвором до три године, а може се и ослободити од казне” (на пр. чл. 145 ст. 3 КЗЈ), или када се само каже: „може се ослободити од казне” — чл. 254 ст. 3. КЗЈ. Оваква разлика у формулацијама пре упућује на обавезно ослобађање од казне, што је са становишта криминалне политике потпуно оправдано и прихватљиво.

3. Пошто је КЗС превзео одговарајуће инкриминације из КЗЈ, на основу одговарајућих одредаба Устава СФРЈ из 1974. године, па је преузео и кривично дело злочиначког удружења са одговарајућом инкриминацијом и истом одлуком у односу на казну као и у чл. 254 ст. 3. КЗЈ, што је садржано у чл. 227 ст. 3. КЗС. Према томе, све оно што је речено у односу на чл. 254 ст. 3. КЗЈ у потпуности се односи и на кривично дело из чл. 227 ст. 3. КЗС и ослобођење од казне за то дело.

V.1. Једно од значајних питања које се односи на казну, а у блиској је вези са ослобађањем од казне, је питање законског термина „неће се казнити”, који се у вези одлуке о казни — налази у већем броју одредаба како КЗЈ тако и КЗС. Шта тај термин значи, какав је његов домет, који су његови атрибути и место у систему кривичних санкција, све је то од значаја за правилно схватање и примену одредбе „неће се казнити”, која није ретка у кривичном законодавству.

2. Већ у првој редакцији закона из 1951. године налазио се на неколико места израз „неће се казнити“ (на пример: у чл. 171 ст. 1 и 2, 173, 279 ст. 1, 280 ст. 2, 281 ст. 3, 362) па се одмах поставило питање какав је институт у питању. Наиме, да ли се ради о искључењу противправности, искључењу кривичне одговорности или о специјалном основу искључења кажњивости. После извесног колебања пракса је чврсто заузела становиште да се ради о специјалном основу искључења кажњивости, јер је ипак израз „неће се казнити“ одређенији и јаснији у односу на поступање него израз „може се ослободити од казне“. Наиме, први израз јасно и недвосмислено упућује (као императив) на то да се учинилац неће казнити, тј. да ће се ослободити од казне, док други само дозвољава могућност ослобођења од казне, а то су квалитативне разлике, и то у корист оног окривљеног који се неће казнити.

3. Израз „неће се казнити“ претпоставља да је *lege artis* спроведен кривични поступак, да је несумњиво утврђено постојање одређеног кривичног дела, али и одговарајућих чињеница и околности које оправдавају закључак да се у конкретном случају објективно ради о ситуацији за коју је предвиђено иекажњавање. На пример, у случају кривичног дела увреде (чл. 93 КЗС) учинилац се неће казнити иако се увредљиво изразио о некоме у научном, књижевном или уметничком делу, у вршењу службене дужности, у озбиљној критици одбране неког права или оправданих интереса и слично, али под условом да се из начина изражавања или других околности види да то није учињено у намери омаловажавања. То значи да се мора прво утврдити објективно постојање увредљивог (или увредљивих) израза, затим где и поводом чега је израз (или изрази) употребљен, и најзад да није било намере омаловажавања. Тек када се све те чињенице и околности утврде и оцене, онда се тек може ценити да ли у конкретном случају има места ослобођењу од казне. Једноставнија је ситуација код оних кривичних дела код којих се одређује да се неће казнити одређени сродник који не пријави припремање кривичног дела (чл. 202 ст. 3. КЗС), који не пријави кривично дело или учиниоца (чл. 203 ст. 3. КЗС) или помаже учиниоцу после извршења кривичног дела (чл. 204 ст. 5. КЗС). У таквим случајевима је неопходно утврдити да је одређено кривично дело припремано, да је кривично дело учињено односно да је пружена помоћ учиниоцу после извршења кривичног дела, а потом утврдити да би за непријављивање односно помоћ био одговоран одговарајући сродник, таксативно набројан у одговарајућим законским одредбама, па да се донесе одлука о томе да се тај сродник не казни.

4. Посебно је питање како ће гласити изрека пресуде, јер због посебне материјално-правне ситуације и професно-правна ситуација мора бити посебна, адекватна изузетној ситуацији. Као прво, несумњиво је да се изреком мора утврдити постојање кривичног дела, са свим елементима бића тог кривичног дела и евентуалним модалитетима, те утврдити да је оптужени изврши-

лац тог кривичног дела. То значи да се одређени извршилац мора огласити кривим за то кривично дело, јер ако нема кривичног дела и кривичне одговорности (урачунљивост и виност) онда се не може говорити о казни уопште, а посебно не о томе да ли се може или мора донети одлука да се извршилац неће казнити, односно да се ослобађа од казне. Ово стога што је кажњавање односно некажњавање нужно и нераздвојно везано за постојање (односно непостојање) кривичног дела и кривичне одговорности. Пошто утврди чињенице у односу на постојање кривичног дела и кривичне одговорности, суд одлучује о казни, односно доноси одлуку о томе да се окривљени не кажњава — због постојања одређених околности (на пример одређено сродство) односно да се ослобађа од казне (због посебних околности). Према томе, у изреци пресуде, која је осуђујућа, морају се наћи сви они елементи као и у пресуди којом се оптужени оглашава кривим, осуђује на казну, наравно без осуде на казну.

5. Пошто се оптужени оглашава кривим у пресуди се, без обзира што нема одлуке о казни, морају наћи све остале одлуке као у свакој осуђујућој пресуди: одлука о имовинско-правном захтеву (ако је постављен), одлука о трошковима кривичног поступка (ако их је било), одлука о повраћају ствари (ако су неке одузете у току поступка) и одлука о укидању мера обезбеђења (ако су биле одређене). Уз пресуду којом се оптужени ослобађа од казне односно ако му се не изриче казна није могуће изрећи ниједну меру безбедности из чл. 61 КЗЈ, јер се ниједна од предвиђених мера безбедности не може изрећи самостално, већ само уз одређену казну затвора, уз условну осуду или судску опомену, а када је у питању ослобођење од казне онда мера безбедности не може да се изрекне — јер нема казне уз коју би се мера изрекла.

VI.1. Напред су изложена нека материјално-правна питања која се односе на ослобођење од казне (чл. 44 и 45 КЗЈ) као и на случајеве кад закон прописује да се учинилац неће казнити (чл. 202, 203 и 204 и др. КЗС), али има и неких процесно-правних питања, која треба имати у виду, да би цела процедура била до краја спроведена *lege artis*.

2. Најважније процедурално питање је композиција изреке пресуде и израда образложења пресуде у односу на питање казне. На основу чл. 357 ст. 1. Закона о кривичном поступку (даље ЗКП) свака пресуда мора имати увод, изреку и образложење, па према томе и пресуда којом се неко ослобађа од казне мора да садржи те делове. Закон даје основне садржаје сваког дела, а ово стога што се за оцену правилности и законитости сваке пресуде морају налазити одређени и одговарајући садржаји из којих се мора видети основ сваке појединачне одлуке садржане у пресуди.

3. На основу чл. 357 ст. 3. и 4. у вези чл. 351 ЗКП изрека пресуде мора да садржи опис чињеница и околности које чине обележја кривичног дела, а то значи опис радњи извршења, као

и опис оних чињеница од којих зависи примена одређених одредаба кривичног закона. У нашем случају, сем описа радње извршења треба да буду наведене оне конкретне тешке последице које погађају извршиоца кривичног дела, односно навод о степену средстава који оправдава екскулпацију окривљеног. Тако конципирана и изложена изрека пресуде је реалан основ за објективну оцену да је у конкретном случају било оправдано ослобођење од казне. Но, таква конструкција и садржина изреке пресуде објективно обавезује на одговарајућу садржину образложења пресуде.

4. На основу чл. 357 ст. 8. ЗКП суд је дужан посебно образложити којим се разлозима руководио кад је нашао да оптуженог треба ослободити од казне. Када се ради о ослобођењу од казне одређених сродника или лица изричито наведених у закону (чл. 137 ст. 3, 199 ст. 2. и 239 КЗЈ односно 73 ст. 2, 96 ст. 1—3, 98 ст. 2, 202 ст. 3, 203 ст. 3. и 204 ст. 5 КЗС) онда је у образложењу довољно навести да се ради о одговарајућим лицима и да њихово поступање, иако је незаконито, не подлеже кажњавању на основу одговарајуће законске одредбе.

5. Образложење ослобођења од казне је најкомпликованије, и треба да је најсадржајније, када се ради о случају из чл. 45 КЗЈ, јер тада из образложења треба да је јасно да ли у конкретном случају има законских основа за ослобођење од казне односно да таквих основа нема. Напред, под тач. II/4, наведен је пример када је суд нашао да нема места примени чл. 45 КЗЈ и за такав свој став дао јасно и прихватљиво образложење. Уопште узевши образложења о ослобођењу од казне по чл. 45 КЗЈ треба да буду јасна, садржајна и веома конкретна, а то исто тако када се одбија примена чл. 45 КЗЈ. Сува формалистичка образложења и парафразирање законског текста објективно и нису образложења, јер оно што у неком случају тако тешко погађа учиниоца не значи да је у другом случају тако исто, односно обратно. Наравно да се у сваком случају председник већа првостепеног суда, који је дужан да изради пресуду, мора максимално заложити да пресуда буде ваљано образложена, јер ако нема образложења, то може представљати битну повреду одредаба кривичног поступка, због које се пресуда мора укинути (чл. 364 ст. 1. тач. 10 ЗКП).

6. Најзад, када се ради о факултативном ослобођењу од казне у случајевима нужне одбране, крајња нужда, правне заблуде, неподобног покушаја добровољног одустанка, саучесника који добровољно спречи извршење кривичног дела и у другим случајевима предвиђеним савезним КЗ, у образложењу се морају навести на основу којих доказа су утврђене чињенице које оправдавају ослобођење од казне.

VII.1. Изложена питања, од I—VI су изнета у намери да се на једном месту сагледају проблеми који се појављују у вези са ослобођењем од казне у кривичном поступку.

Илија Дармановић
адвокат у Титограду
председник Адвокатске коморе Црне Горе

82 ГОДИНЕ ОД ЗАКОНА О ЈАВНИМ ПРАВОЗАСТУПНИЦИМА*

Са ових простора зрачи Цетиње, јер су људи који су владали Црном Гором полазили у Европу и враћали се из Европе са Цетиња, преносили су цивилизовано свијету глас ума, осјећаја, правде и јунаштва, развоја науке и потребе завођења реда и владавине права.

Те далеке 1909. године на дан 14. децембра, црногорски Књаз Никола у Народној скупштини усваја Закон о правозаступницима и каже:

„Ми Никола I по милости божјој Књаз и господар Црне Горе проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна скупштина ријешила и да смо Ми потврдили и потврђујемо

ЗАКОН О ЈАВНИМ ПРАВОЗАСТУПНИЦИМА”.

Овом закону претходе у Црној Гори већ раније донијети закони као што су Законик општи, црногорски и брдски Петра I, Данилов законик, Општи имовински законик за Књажевину Црну Гору, чије су правне регулативе прихватиле модерно развијене европске земље, чије одредбе су и данас у примјени.

Као добар владар, европски признат, уман човјек високог ранга са јако истанчаним осјећањем за правду и правичност, налази потребу за доношење једног оваквог закона, и даје могућност праћанима Црне Горе да на већем нивоу, уз помоћ стручних лица, како их закон назива „учени људи”, добију правну заштиту пред судом и другим јавним надлештвима.

* Текст који објављујемо уводни је део реферата „О развоју адвокатуре Црне Горе од 1909—1991” који је Илија Дармановић поднео на Свечаности у Цетињу 21. XII 1991.

Овај закон, рађен је на високо стручном нивоу, инкорпориран у правно-техничком смислу у законодавно дјело тада цивилизоване Европе, чијим нормама и данас могу да позавиде многи савремени закони.

Слободно могу рећи да овај закон чини абецеду црногорске адвокатуре.

Од тада до данас прошле су 82 године. Мала Црна Гора је прошла кроз тешка времена и искушења, донијела је доста закона, како самостална, тако и у саставу Југославије, али овај закон је првијенац заступања права грађана који упућује да се права и интереси човјека ставе на прво мјесто уз поштовање законских норма.

Уважавајући такве погледе и регулативе овог закона, црногорска адвокатура је 14. децембар прихватила као свој дан, којег ће на достојанствен начин убудуће обележавати.

Нешто о самом Закону

Правна регулатива даље каже да правозаступник странке заступа пред судовима и јавним надлештвима.

Трговачки спорови у којима је парнична странка странац или страна фирма не могу се ни водити ни отпочети без правозаступничког посредовања.

Бранилац сходно члану 152. Устава може бити само правозаступник.

У члану 4. се каже да правозаступник може бити онај који испуњава следеће услове: *да је црногорски држављанин, да има 25 година, да је по положеном гимназијском испиту зрелости свршио правне науке и положио све прописане испите, да има најмање једногодишњу праксу код Јавног правозаступника као правозаступнички приправник, да није под старатељством или стециштем, да није осуђиван због безчастећих престапа, злочина и испуна којима се јавни морал вријећа и да није под исљењем.*

Правозаступник не може имати никакву службу и звање које би спречавало несметано вршење правозаступничких послова.

Постављање јавних правозаступника није условљено никаквим бројним ограничењима.

Правозаступника поставља Министар правде за ону област гдје он изјави да жели правозаступник бити.

Молби за правозаступничко мјесто министар ће удовољити, ако молитељ одговара свима условима који се траже, а против министровог рјешења молитељ има право жалбе државном савјету.

У даљњим одредбама регулишу се права и дужности правозаступника, одредбе о наградама и трошковима правозаступника, одредбе о дисциплинском кажњавању, о престанку права на правозаступништво, о привременом удаљавању од правозаступничке радње, одредбе о правозаступничким приправницима

те одредбе о ступању на снагу које говоре да ће ступити на снагу кад га Књаз Господар потпише, а важи 30. дан од дана објаве у званичном листу.

„Препоручујемо нашем Министру правде, заступнику нашег министра просвете и црквенијех послова, да овај Закон обнародује, а свим нашим министрима да се о извршењу његовом старају, властима пак заповиједамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорavaju.“

У потпису Никола с.р. као и сви остали министри.

Из напред поменутих цитата примећујемо да се дужности правозаступника нијесу у многоме разликовале од обавеза које данас имају адвокати, које чине костур адвокатуре, а посебно и то да правозаступник не може поступати у истом послу у коме је као судија или дјеловођа раније радио.

Преласком Црне Горе у заједницу југословенске државе адвокатура и даље остаје на мјесту које јој припада сходно уставу и важећим прописима.

Од значајних аката могу поменути Пословник о раду адвоката коморе у Подгорици и Пословник дисциплинског вијећа Адвокатске коморе у Подгорици од 27. 12. 1929. године.

ПРИКАЗИ

„БРАНИЧ” — ЧАСОПИС АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Година I нове серије. Бројеви 1, 2, 3—4/1991.

Власник и издавач: Адвокатска комора Србије, Београд

Адвокатска комора Србије обновила је у 1991. години свој стари, реномирани часопис *Бранич*. Током 1991. године издате су три свеске часописа, па се тако испунило обећање Уређивачког одбора листа да ће излазити тромесечно. Трећи број је издат крајем године као двоброј (3—4).

Сада, на крају прве године излажења часописа, не без добрих разлога можемо поздравити поновну појаву *Бранича*. Значајан је то а и очекиван подухват Адвокатске коморе Србије.

Бранич је, чини нам се, неоправдано био занемарен од адвоката који су водили коморске послове у Београду од 1945. до 1991. године. У прво послератно време било је неопортуно јавно иступати позивом или и само подсећањем, на прошлост и традицију. Сем тога адвокатура у Србији била је ратом и послератним мерама власти толико кадровски и материјално оштећена да није било ни услова за издавање стручног и професионалног часописа. Када су се пак прилике донекле средиле и Адвокатска комора Србије успоставила свој ауторитет, покренут је у Београду часопис Савеза адвокатских комора Југославије — *Југословенска адвокатура* (1954) па се (неосновано) држало да су друга (коморска) гласила непотребна и сувишна. Одиста је *Југословенска адвокатура* била прихваћена као професионални и стручни часопис свих адвоката у Југославији, а у часопису се појављују најчешће својим радовима адвокати из Београда. Међутим, када се услед конфедерализације државе Савез адвокатских комора Југославије претворио у добровољно удружење комора (1971) *Југословенска адвокатура* се угасила (1972). Београд је остао без адвокатског часописа. Није било снаге да се оживи *Бранич*.

Комора је тек 1975. године покренула свој професионално-стручни часопис под називом *Адвокатура*. Био је то добар стручни и професионални часопис, но међутим патио је од неуредног излажења. Може се рећи да је повремено излазио. Месечник

који неуредно излази остаје без угледа (репутације). Најзад, у последње две године излажења *Адвокатура* се била претворила у политичко-правну ревију, далеко од професионално-стручног часописа заинтересовано очекиваног од сваког адвоката.

Коначно, почетком 1991. године угледао је светло дана *Бранич* — часопис Адвокатске коморе Србије, са ознаком „нова серија”. После педесет година (престао је са излажењем 1941) појавио се *Бранич*, „као доказ да се ништа није променило, иако је све другачије него што је било”, како је лепо рекао главни и одговорни уредник *Мирослав Динчић*, адвокат у Београду, у својој уводној речи уз први број „нове серије”.

Бранич је покренут 1887. године као професионално-стручни часопис Удружења јавних правозаступника Србије и излазио три године (1887—1889). Уредници су му били: Милан Ст. Марковић и Борбе А. Ненадовић, тада врло угледни адвокати и правници у Београду. Услед пасивизације рада Удружења, власника и издавача, а и других неповољних околности, излажење часописа је обустављено. *Бранич* обнавља излажење 1897, да би редовно излазио до 1906. године. Уредници су: већ поменути адвокати Милан Ст. Марковић и Марко Трифковић (касније министар), а од 1903. до 1906. адвокат Добривоје-Добра Петковић. *Бранич* овог периода био је водећи правни часопис у Србији. Часопис је запао у материјалне потешкоће, а убрзо су наступили ратови, па се излажење часописа обнавља тек 1925. године. Удружење јавних правозаступника Србије и Црне Горе оживљава *Бранич*, као гласило ове организације. Уредник му је поново адвокат Добривоје-Добра Петковић. Часопис излази закључно са мартовском свеском 1941. године. Од 1930. *Бранич* је орган Адвокатске коморе у Београду и Адвокатске коморе у Скопљу, (коморе основане 1929), а уређују га: Љубомир-Љуба Стефановић, Обрен Благојевић, Влада Симић (пред рат). Уредник Добра Петковић, први уредник *Бранича* између два рата, овако презентује уређивачки програм: „Лист ће се бавити у првом реду углавном сталешким питањима али отвориће своје странице и оним правним питањима која својим значајем, сврхом и начином обраде нагињу више пракси но теорији. Крчит ћемо пут што исправнијој примени теорије и закона у пракси и помагати, ломити петрифициране праксе, често толико шкодљиве сврси правосуђа”. Дат је одговарајући профил професионално-стручног часописа, каквих је било више у Европи и какви се појавили и у Југославији: *Одвјетник* (1927) у Загребу и *Гласник* (1928) у Новом Саду.

У првом броју *Бранича* нове серије, главни и одговорни уредник адвокат *Мирослав Динчић* у уводном напису „Поново *Бранич*”, излажући интенције уређивања *Бранича*, између осталог истиче и савремену димензију актуелног тренутка започетог друштвеног преображаја, па каже: „Нема сумње да ће једна од одлика времена које је пред нама бити трагање за повратком друштва тржишној привреди и стварања модерне правне држа-

ве у којој ће права грађана бити неприкосновена, а власт ограничена законом. Искуства развијенијих и срећнијих земаља показују да стабилност таквих друштава почива и на снажној адвокатури као професији и економски снажним и независним адвокатима . . .” Уз уводну реч дат је и факсимил међуратне свеске *Бранича* (св. 7—12 из 1929) са карактеристичним амблемом *Fiat Justitia* (штега да овај симбол није пренет и на нову серију), што више одговара бићу часописа него (прилично незграпан) жиг Коморе.

Издате свеске првог годишта обновљеног излагања *Бранича* осведочавају доследно спровођење уређивачке политике објављене у уводном напису уредника. Часопис је добио одговарајућу физиономију професионално-стручног гласила Адвокатске коморе Србије. Садржај по уређивачко-техничкој номенклатури разврстава се рубрикама: *Адвокатура и друштво*. Уводни чланци о адвокатури и материјали. Држимо да је рубрику тако и у садржају издања требало именовати (као што је и у *Гласнику* Адвокатске коморе у Новом Саду). Засада је ова рубрика без наслова. *Из историје адвокатури. Стручни чланци* (у Садржају именовано само као *Чланци*). *Јавне расправе. Судска пракса. У спомен. Из рада Коморе. Подсетник*: важнији правни прописи.

У првој рубрици (*Адвокатура и друштво*) између осталог објављен је текст нацрта Закона о адвокатури Србије, сачињен од стране Председништва Адвокатске коморе Србије и Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, који је поднет Скупштини Србије, уз пропратну реч уредника Динчића (св. 2). Адвокат Сеид Хаџиселимовић дао је приказ рада XXXV конгреса МУА у Мексику из јула 1991. уз интегрални превод текста на Конгресу донете „Међународне повеље о праву свакога на остварење правде” (св. 3—4).

У рубрици *Чланци* објављено је двадесетак стручних написа, претежно из области грађанског права. Актуелни чланци и саопштења о питањима примене позитивног права. Аутори су углавном београдски адвокати (Б. Раванић, К. Месаровић, С. Јанићијевић, Н. Радовић, М. Тасић и др.).

Јавне расправе. У св. 3—4. адвокат Игор Прља поводом Нацрта новог Закона о адвокатури Србије износи интересантан, но посебно дискутабилан, предлог да се одобри страном држављанину вођење адвокатуре у Југославији (под одређеним условима) као и још занимљивији предлог да адвокат може регистровати своју фирму као правно лице под именом стране фирме.

Из историје адвокатури. У св. 1. адвокат М. Шестић у чланку *Из историје „Бранича”*, преноси из првог броја *Бранича* од 1. јануара 1889, једну грађанску пресуду и једну кривичну пресуду, како их је приказао *Бранич*. М. Тасић даје саопштење о Шездесет година Савеза адвокатских комора Југославије, поводом обележавања јубилеја у Новом Саду на дан 10. XI 1990.

КРИВИЧНО ПРАВО

КЛЕВЕТА

(Чл. 92. КЗ Србије)

Давалац података за натпис у штампи не може одговарати за кривично дело из става 2, већ за кривично дело из става 1. члан 92. КЗС, јер се давање изјаве новинару не може изједначити у односу на кривично правну заштиту са писањем натписа у новинама

Правоснажном пресудом општинског и Округног суда окривљени је оглашен кривим за кривично дело клевете из чл. 92. став 2.

Олучујући о захтеву за заштиту законитости Врховни суд је нашао:

„Из изреке пресуде се утврђује да је окривљени оглашен кривим што је новинару дао неистините податке за приватног тужиоца, да их овај објави у штампи, који су могли нашкодити части и угледу приватног тужиоца у вези са остваривањем његове функције.

Имајући у виду овакво чињенично стање и по налажењу Врховног суда овакав став суда је неприхватљив, с обзиром да давалац података за натпис у штампи, у конкретном случају осуђени, не може одговарати за кривично дело из ст. 2. већ за кривично дело из ст. 1. чл. 92. КЗ Србије, јер се давање изјаве новинару не може изједначити (у односу на кривично правну заштиту) са писањем натписа у новинама, што представља тежи облик кривичног дела клевете.

Према томе, у конкретном случају када је првостепени суд нашао да се у радњама оптуженог уместо кривичног дела из ст. 1. стичу елементи кривичног дела из

ст. 2. чл. 92. КЗС, онда је у погледу кривичног дела које је предмет оптужбе примењен закон који се не може применити чиме је на штету осуђеног повређен кривични закон из члана 365. став 1. тачка 4. ЗКП.”

(Пресуда Врховног суда Србије Кзз 40/90 од 25. X 1990)

ОСЛОБАЂАЊЕ ОД КАЗНЕ

(Чл. 45. КЗ СФРЈ)

Нису испуњени услови за ослобађање од казне оптуженог за кривично дело — тешко дело против безбедности јавног саобраћаја, ако је поред његове супруге повређено и друго лице

Првостепеном пресудом оптужени је оглашен кривим за извршење кривичног дела тешког дела против безбедности јавног саобраћаја из чл. 201. ст. 4. у вези чл. 195 ст. 3 у вези ст. 1. КЗС, па је применом члана 45. КЗ ослобођен од казне.

Одлучујући о жалби јавног тужиоца другостепени суд је нашао да је жалба основана.

Из образложења:

„У конкретном случају нису испуњени услови за примену одредбе чл. 45. КЗ СФРЈ, према којој, поред услова да је кривично дело учињено из нехата као у овом случају, треба да буде испуњен и услов да последице учињеног кривичног дела погађају учиниоца тако тешко да изрицање казне у таквом случају очигледно не би одговарало сврси кажњавања.

У овом саобраћајном удесу који је изазвао оптужени супруга

оптуженог је задобила тешку телесну повреду у виду прелома бутне кости, која се објективно не може оценити као последица која тако тешко погађа оптуженог да оправдава његово ослобађање од казне, јер је за примену овог института потребно постојање таквих животних ситуација у којима лична трагедија учиниоца и интензитет његових физичких и душевних патњи у толикој мери погађају да изрицање казне не би било сврсисходно. Поред тога основан је и навод жалбе јавног тужиоца да је у овом саобраћајном удесу путница из другог возила задобила лаку телесну повреду, па оптужени ни за основни облик учињеног кривичног дела не би могао бити ослобођен од казне."

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 1254/91 од 22. V 1991 и пресуда Петог општинског суда у Београду К. 781/90 од 2. XI 1990)

УКИДАЊЕ ПРЕСУДЕ (Чл. 385. ЗКП)

За исте радње оптужени се не може ослободити од оптужбе и огласити кривим и осудити

Пресудом првостепеног суда оптужени је оглашен кривим за извршење кривичног дела оштећења туђе ствари из чл. 176. ст. 1. КЗ Србије. У ставу два, исте пресуде суд је оптуженог на основу члана 350. тачка 3. ЗКП ослободио од оптужбе да је извршио кривично дело тешке крађе у покушају из члана 166. став 1. тачка 1. КЗС у вези члана 19. КЗ СФРЈ.

Из образложења:

„Одлучујући о жалби јавног тужиоца другостепени суд је нашао да је првостепеном пресудом одлучивано о оптужници којом је оптуженом стављено на терет извршење кривичног дела тешке крађе у покушају из чл. 166. ст. 1. тач. 1. КЗС у вези чл. 19. КЗ СФРЈ, наиме да је лактом разбио излог продавнице у намери да узме ствари у чему је био спречен од стране милиционара.

Суд је оптуженог за покушај тог дела ослободио од оптужбе, а у

чињеничном опису навео све радње из описа оптужнице. Насупрот томе за исте радње га је огласио кривим квалификујући те радње као кривично дело оштећења туђе ствари из чл. 176. ст. 1. КЗС, а које није обухваћено оптужницом, с тим што је суд у чињеничном опису овог дела додао текст „оштетно туђу ствар“ која представља његов законски елемент.

С обзиром да је оптужени за исте радње оглашен кривим и осуђен и истовремено ослобођен од оптужбе, изрека пресуде је противуречна сама себи, па је на тај начин учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 176. став 1. тачка 11. ЗКП.

Суд је овлашћен да мења чињенични опис у оптужници само у оном делу који не представља законске елементе дела, а не и у погледу законских елемената.

Из свега изнетог на основу члана 385. ЗКП одлучено је да се првостепена пресуда укине."

(Решење Окружног суда у Београду Кж. 484/91 од 22. III 1991)

ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРОПУСТЕ КОЈЕ ЈЕ УЧИНИО ПРАВНИ ПРЕТХОДНИК

Радна организација која се конституисала од раније основне организације одговорна је за привредни преступ који је учинила основна организација

Из образложења:

„Оспоравајући одговорност за извршени привредни преступ из чл. 29. ст. 1. тач. 1. ст. 2. Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе („Сл. лист СФРЈ", бр. 55/78... 58/85) окривљено правно лице у жалби истиче да не може одговарати за пропусте које је учинио његов правни претходник.

Истакнути жалбени приговор, при утврђеном чињеничном стању у поступку пред првостепеним судом не може се прихватити. Наиме, по мишљењу овог суда, у случају када је правни претходник као извршилац привредног престу-

па била основна организација, која се након тога конституисала као радна организација са истом фирмом и истим предметом пословања, извршеном статусном промјеном није дошло до стварног престанка правног лица које је извршило привредни преступ.

Ово из разлога што између извршиоца привредног преступа и његовог правног следника постоји непрекидан правни субјективитет. Како је у конкретном случају окривљено правно лице изравни правни следник раније основне организације, јер је ова промијенила само статус, одговорно је за извршени привредни преступ како је то и првостепени суд правилно закључило у својој одлуци.

(Пресуда Врховног суда БиХ Пкж. 88/90 од 1. X 1990)

ОДГОВОРНОСТ ОПШТИНЕ ЗА ШТЕТУ

(Чл. 199. Устава СФРЈ, чл. 222. Устава СР Србије и чл. 172. 300)

Општина одговара за штету која је настала неправилним радом органа општине — комисије за комасацију, што власницима није додељена друга одговарајућа земља

Из образложења:

„Другостепеном пресудом делимично је уважена жалба тужених. Обавезни су тужени да правним следбеницима пок. Е.С.К., Е.С. и Е.Ш., В. Т. пренесу у власништво и издају у посед тужитељима по 62 ара и 74 м² томе одговарајућег земљишта приближно исте укупне вредности, истог бонитета, културе и приближно једнаког положаја са обзиром на обраду и приближне удаљености, тужитељима у сразмери сагласно диспозитиву првостепене пресуде и тужени су обавезни исплатити тужитељима трошкове парничног поступка под претњом принудног извршења. Ревизија тужене општине против правноснажне пресуде другостепеног суда није основана. Нижестепени судови су несумњиво утврдили да се С. Ј., која је умрла 25. I 1988. године, још 1964. године за време свог живота одрекла права плодоуживања на

некретнини која је била власништво других лица, правних претходника тужитеља и исто земљиште је предала на бесплатно коришћење туженом пољопривредном добру. Ова површина земље је била обухваћена у току обнове земљишних књига 1974. године као и у поступку комасације који је започет 1986. године. У току комасације, која је спроведена од стране комисије за комасацију тужене општине некретнине власништво тужитеља односно њихових правних претходника су биле додељене и остале у поседу туженог пољопривредног добра. На основу ових чињеница нижестепени судови су правилно извели чињенични и правни закључак о постојању одговорности и о обавези тужене општине за повраћај некретнина у површини и по квалитету које су предмет овог спора. Нема сумње, да због неправилног рада органа тужене Општине — Комисије на комасацију у току поступка комасације, у комасациону масу су ушле, биле распоробене и додељене у корист туженог ПТТ Пачир некретнине, за које правним претходницима односно тужитељима није додељена друга одговарајућа земља. Сагласно наводима ревизије, спорно земљиште је ушло у фонд земљишта комасације за подручје к.о. Пачир и то земљиште је постало друштво на својина чији је титулар до додељивања туженом пољопривредном добру била тужена општина. Како неправилним радом органа општине — Комисије за комасацију — власницима није додељена друга одговарајућа земља — противно наводима ревизије постоји таква обавеза тужене Општине сходно одредбама члана 199. Устава СФРЈ те одредбама члана 222. Устава СР Србије и Устава САП Војводине, надаље према члану 172. Закона о облигационим односима. Правноснажно утврђена обавеза тужене општине је одредива и извршива, а у случају ако тужена општина не располаже са предметом обавезе из диспозитива нижестепених пресуда, извршење неновчаног потраживања тужитеља је могуће спровести применом одговарајућих одредби Закона о извршном пос-

тупку које се односе на извршење новчаних потраживања.”

(Пресуда Врховног суда Војводине Рев. 339/91 од 22. V 1991)

ОГРАДА СЕ НЕ СМАТРА ГРАБЕВИНСКИМ ОБЈЕКТОМ

Ограда се, без обзира на висину и вредност не сматра грабевинским објектом из члана 25. став 1. Закона о основним својинско-правним односима па се при одлучивању по захтеву за њено уклањање не примењује преклузивни рок из члана 25. став 5. Закона

Из образложења:

„Према сагласном утврђењу судова и поред тужиоачевог противљења тужени је током 1980. године подигао спорну ограду (међашњи зид од цигле ширине пола цигле, са 10 бетонских стубова, висине 1,5 м и дужине 28,6 м) и на тај начин заузео 11 м² од тужиоачеве парцеле, јер ограду није подигао на међи између њихових парцела (плацева). При таквим околностима судови нису законито поступи-

ли када су одбили захтев тужбе тужиоца.

Ограда се, без обзира на врсту и вредност, и по схватању овог суда не сматра грабевинским објектом из члана 25. став 1. Закона о основним својинско-правним односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 6/80), па се при одлучивању по захтеву за њено уклањање не примењује преклузивни рок из члана 25. став 5. истог Закона. То практично значи да није требало позивом на те одредбе одбити тужбени захтев тужиоца. Његов захтев за уклањање спорне ограде са његовог плаца и за предају заузетог дела плаца подизањем ограде је стварно правни захтев заснован на одредбама члана 3. став 1. члана 37. наведеног Закона и као такав не застарева. Како тужени на спорном делу тужиоачевог плаца није стекао право својине по било ком основу, то су уважењем тужиоачеве ревизије одлуке судова морале бити преиначене на основу одредби члана 395. став 1. ЗПП-у на начин одређен изреком ове пресуде.”

(Пресуда Врховног суда Војводине Рев. 83/91 од 6. II 1991)

**Приредио
Александар Воргић**

ПРЕГЛЕД НОВИХ ПРОПИСА

САВЕЗНИ ПРОПИСИ

објављени у „Службеном листу СФРЈ“ од 01. 11. 1991—09. 02. 1992.

Закон о стандардизацији (Пречишћени текст)	80/91
Закључак о раду и одлучивању Већа република и покрајина Скупштине СФРЈ у случају непристојства делегата и делегација из појединих република и аутономних покрајина	81/91
Наредба о регулисању путовања и боравка у иностранству лица из резервног састава оружаних снага СФРЈ	83/91
Правилник о местима и временским интервалима систематског испитивања садржаја радионуклида у животној средини, раном откривању и обавештавању радиоактивне контаминације животне средине	84/91
Закон о престанку важења Закона о фонду солидарности са не-сврстаним земљама и земљама у развоју	85/91
Закон о престанку важења Закона о Музеју револуције народа и народности Југославије	85/91
Закон о изворима средстава за финансирање одређених потреба народне одбране у 1991. години	85/91
Закон о изменама и допунама Закона о финансирању федерације	85/91
Одлука о ослобађању од плаћања посебне дажбине при увозу јунади и млека	85/91
Уредба о начину обављања послова платног промета са републикама које користе друге валуте	86/91
Правилник о техничким нормативима за зидање зидова	87/91
Закон о тарифи савезних административних такса	88/91
Наредба о ангажовању добровољаца у оружаним снагама СФРЈ за време непосредне ратне опасности	89/91
Правилник о изменама и допунама Правилника о техничким нормативима за електрична постројења, уређаје и инсталације у рудницима са подземном експлоатацијом	90/91
Уредба о допунама Уредбе о начину и условима под којима корисници друштвених средстава могу код Службе друштвеног књиговодства отворати и укидати рачуне	91/91
Решење о одређивању граничних прелаза за међународни друмски саобраћај	91/91
Правилник о квалитету пива	91/91
Одлука о каматним стопама и стопама накнаде Народне банке Југославије	91/91
Одлука о издавању новчаница за ванредне потребе земље	92/91
Правилник о условима и поступку издавања дозвола за увоз и извоз опојних дрога и производа који садрже опојне дроге	92/91
Закључци Савезног већа Скупштине СФРЈ којима се оцењује Декларација о Југославији усвојена на састанку министара иностраних послова Европске заједнице	93/91

Уредба о забрани уношења динара из Републике Хрватске на територију друге републике	94/91
Правилник о поступку за остваривање права на продужено осигурање	95/91
Закон о привременим мерама о регулисању обавеза по депонованој девизној штедњи код Народне банке Југославије за 1991	96/91
Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању	96/91
Закон о изменама и допунама Закона о Царинској тарифи	96/91

РЕПУБЛИЧКИ ПРОПИСИ

објављени у „Службеном гласнику Републике Србије”
од 06. 11. 1991—09. 02. 1992.

Посебан колективни уговор за библиотеке, музеје, архиве, кинотеке и заводе за заштиту споменика културе	65/91
Измене и допуне Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији	65/91
Закон о поступку претходног изјашњавања грађана на републичком референдуму о државним симболима	66/91
Закон о заштити животне средине	66/91
Закон о транспорту, дистрибуцији и коришћењу природног гаса	66/91
Закон о допунама Закона о посебном порезу на промет производа и услуга	66/91
Закон о изменама и допунама Закона о мерама које се могу предузимати ради спречавања поремећаја производње, промета и развоја у Републици Србији	66/91
Закон о регресима и премијама у пољопривреди у 1991. години	66/91
Закон о изменама и допунама Закона о административним таксама	66/91
Закон о изменама и допунама Закона о приманима народних посланика и изабраних функционера у Народној скупштини Републике Србије	67/91
Закон о повластицама за групна путовања деце и омладине у унутрашњем путничком саобраћају	67/91
Одлука о расписивању републичког референдума ради претходног изјашњавања грађана о државним симболима Републике Србије	68/91
Правилник о допуни Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности личним радом	71/91
Закон о објављивању закона и других прописа и општих аката и о издању „Службеног гласника Републике Србије”	72/91
Одлука о одређивању граница водних подручја	73/91
Одлука о висини годишње накнаде за друмска моторна возила, тракторе и прикључна возила	73/91
Упутство о примени Одлуке о учешћу осигураника у трошковима здравствене заштите	73/91
Закон о издавању обвезница за финансијску консолидацију јавног железничко-транспортног предузећа „Београд”	75/91
Закон о изменама и допунама Закона о условима и поступку претварања друштвене својине у друге облике својине	75/91
Закон о јавним приходима и јавним расходима	76/91
Закон о порезу на добит корпорација	76/91
Закон о порезима на имовину	76/91
Закон о порезу на доходак грађана	76/91
Закон о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода	76/91
Закон о служби за платни промет и финансијски надзор	76/91
Закон о изменама и допунама Закона о самодоприносу	77/91
Закон о порезу на промет	78/91

Закон о изменама и допунама Закона о државним празницима Социјалистичке Републике Србије	78/91
Закон о потребама у одређеним областима за које се средства обезбеђују из јавних прихода	79/91
Закон о укупним средствима за финансирање јавних расхода у 1992. години	79/91
Закон о доприносима за социјално осигурање	79/91
Закон о утврђивању послова Републике у области извршења кривичних санкција и прекршаја	79/91
Декларација о неотуђивом праву српског народа на самоопреде- љење	79/91
Закон о изменама Закона о унутрашњим пословима	79/91
Упутство о начину утврђивања и плаћања пореза по одбитку	79/91
1992. година	
Одлука о изменама и допунама пословника Владе Републике Србије	1/92
Уредба о начину и условима за повраћај плаћеног пореза на про- мет одређених производа које страна физичка лица купују и износе из земље	1/92
Посебан колективни уговор за научноистраживачку делатност	1/92
Општи план за одбрану од поплава за период од 1992. до 1997. г.	2/92
Правилник о садржини и начину издавања листе о повреди на раду	2/92
Правилник о вођењу евиденција из заштите на раду	2/92
Податак о бруто личном доходу за децембар 1991. године	3/92

Приредио
Шереги Золтан

У НОВОМ САДУ 21. ДЕЦЕМБРА 1991. ОДРЖАНА ВАНРЕДНА СКУПШТИНА АК ВОЈВОДИНЕ

Продужење мандата свих органа Коморе до доношења новог Закона о адвокатури Републике Србије и Статута Коморе био је разлог сазивања и централна тачка Ванредне скупштине Адвокатске коморе Војводине, одржане у Новом Саду 21. 12. 1991. године.

Васа Букановић, адвокат у Кули, известилац по овој тачки дневног реда, образложио је разлоге којима се руководио УО када је предложио продужење мандата органима Коморе — а он се састоји у томе да не би било целисходно и економски оправдано у децембру спровести изборе (према редовној процедури), јер се Предлог закона о адвокатури већ налази у скупштинској процедури, а након његовог усвајања биће потребно донети нови Статут и у складу са њим извршити изборе органа Коморе.

Скупштина је једногласно прихватила овај предлог и мандат органа Коморе продужен је до доношења Закона о адвокатури, а најдуже за 6 месеци.

Стеван Рончевић, председник УО, у извештају о раду између две Скупштине (април—децембар 1991. године) — нагласио је да је најважнији задатак у протеклом периоду био израда Предлога закона о адвокатури, који је Комисија АК Војводине сачинила у сарадњи са колегама из АК Србије.

Стеван Рончевић указао је на појаву великог прилива у адвокатуру из редова правника са праксом од 10, 20 и више година, али без иједног дана проведеног у адвокатској канцеларији.

Док је ранијих година у Именик адвоката АК Војводине уписивано у просеку до 50 адвоката годишње, у току 1990. године 112 правника постали су адвокати, а у 1991. (до 21. децембра) 183.

Закључно са даном одржавања Ванредне скупштине у Именик адвоката наше Коморе било је уписано 783 адвоката, а у Именик адвокатских приправника 121 приправник.

У претходном периоду наша Комора је у складу са својом традицијом и својим хуманим опредељењима, учествовала у многим културним и хуманитарним акцијама, које је материјално помогла. Посебно треба истаћи да је Комора организовала бесплатно пружање правне по-

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ САВЕЗА РЕПУБЛИЧКИХ И ПОКРАЈИНСКИХ АДВОКАТСКИХ КОМОРА ЈУГОСЛАВИЈЕ У 1991.

По много чему ова, 1991. година, била је карактеристична у раду Председништва Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије.

У току године одржана је само једна седница Председништва Савеза и то 22. марта 1991. године у Београду. Овој седници су присуствовали из свих комора чланица Савеза изузев Адвокатске коморе Македоније и Адвокатске коморе Косова.

Након овог датума у нашој земљи је дошло до наглог погоршања политичке и безбедносне ситуације, а што је касније резултирало ескалацијом ратних сукоба и операција у неким деловима земље. Овакве прилике су условиле да се две заказане седнице Председништва Савеза не одрже.

Председник Савеза, адвокат Марио Кос, је заказао седницу Председништва за 29. јун 1991. године у Загребу. Након обављених консултација са колегама из Председништва, председник Кос је одложио ову седницу.

Недуго након тога, 8. јула 1991. године, Савез је писмено извештен од стране Одветничке зборнице Словеније о одлуци Председништва те коморе да „иступи“ из Савеза. О овој одлуци Председништва Одветничке зборнице Словеније Савез је обавестио остале коморе чланице Савеза. Потез Председништва ОЗ Словеније у коморама је протумачен као исхитрен и изазван дневно-политичким догађајима. Став је комора чланица да није добро по адвокатуру и адвокате уносити политику и политичке ставове република и покрајина у професију и професионалне односе. Такође, до данас ОЗ Словеније своју одлуку о иступању из Савеза није потврдила и одлуком своје Скупштине.

Дана 5. августа 1991. године Савез је примио писмо Одвјетничке коморе Хрватске од 2. VIII 1991. године у коме, уз образложење, председник Марио Кос подноси оставку на функцију председника Савеза. Као главни разлог своје оставке наводи неразумевање комора чланица и колега у односу на догађаје у Југославији.

Оставка председника Савеза још више је компликовала положај и рад Савеза, с обзиром на иступање ОЗ Словеније, чији је члан Председништва Савеза имао функцију заменика председника Савеза.

Одвјетничка комора Хрватске је 1. октобра 1991. године известила Савез о иступању, уз образложење „да више не постоје нити интересни, нити професионални, нити морални разлози за даље чланство Одвјетничке коморе Хрватске у Савезу” те иступа из Савеза са даном 19. септембром 1991. године.

Према томе, из Савеза су иступиле Одвјетничка зборница Словеније и Одвјетничка комора Хрватске, а истовремено, Савез је остао без председника и заменика председника Савеза. Суочен с овим чињеницама, а на основу Статута и Пословника о раду Председништва Савеза, функцију вршиоца дужности председника Савеза је преузео члан Председништва из седишта Савеза, адвокат Тома Фила из Београда.

Неке коморе чланице које нису иступиле из Савеза, а подстакнуте развојем догађаја (Адвокатска комора Црне Горе и Адвокатска комора Војводине) предложиле су да се одржи седница Председништва Савеза. Према овом предлогу, в. д. председника Савеза је заказао седницу за 21. септембар 1991. године у Београду. Позиви су достављени свим коморама чланицама Савеза, па и оним које су иступиле из чланства. Позиви су се одазвале Адвокатска комора Црне Горе, Адвокатска комора Косова, Адвокатска комора Србије и Адвокатска комора Војводине. На основу важећих аката Савеза, седница није одржана с обзиром да није било потребног кворума од 2/3 чланица, односно шест комора.

Прожимање дневно-политичких догађаја и адвокатуре, као и затегнути односи комора чланица унутар Савеза, имали су свог одраза у прекиду не само пријатељских, него и пословно-професионалних веза између комора чланица. Као пример, наводимо прекид свих веза Одвјетничке коморе Хрватске са Адвокатском комором Србије.

У раду са осталим коморама чланицама Савез је као и раније наилазио на потребно разумевање и сарадњу, изузев са Адвокатском комором Македоније.

Наиме, према подацима којима Савез располаже, коморе чланице у овом тренутку су заокупљене доношењем нових Закона о адвокатури и новом организацијом унутар комора, доношењем нових Кодекса професионалне етике, усвајањем нових тарифа и других аката од важности за рад комора.

Овом приликом ваља истаћи да су, мање више, све коморе суочене са великим приливом у адвокатуру. Ово је последица друштвено-политичких, економских и ратних догађаја у нашој земљи. Проблем је у томе што овај квантитет не даје обавезно и квалитет, те долази до срозавања квалитета пружених адвокатских услуга па и нарушавања угледа професије. Коморе покушавају правним средствима да врше селективнији упис нових адвоката, али то за сада не даје жељене резултате.

Међусобна сарадња комора чланица се одвијала уобичајено, а што се огледало кроз редовно информисање путем достављања важнијих материјала, консултовања и кроз размену посета приликом одржавања скупштина, обележавања разних јубилеја и др.

Од краја 1988. године, када је председник Савеза био адвокат Рафаил Черепналкоски, коморе и Савез скоро да губе контакт са Адвокатском комором Македоније. Ова комора од тада веома ретко присуствује седницама Председништва Савеза, не учествује у активностима комора

и Савеза итд. Такође, чланарина Савеза од тада до данас није измирена. Коморе и Савез немају информација о раду и активностима ове коморе чланице.

Ранијих година Савез је одржавао интензивну сарадњу са органима и организацијама на нивоу федерације. Већ изнети друштвено-политички, економски и други догађаји и проблеми у нашој земљи условили су да ова сарадња скоро у потпуности замре. Наиме, одбори и радна тела СК ССРНЈ више не функционишу, те није било сарадње. Одбор Савезног већа Скупштине СФРЈ за правосуђе нам и сада доставља материјале, али овај одбор се није састао од пролетос.

Савез удружења правника Југославије сучен је са идентичним проблемима као и наш Савез, те се сарадња није успоставила. Слично је и са другим органима и организацијама на нивоу федерације.

Знатно бољу и плоднију сарадњу Савез је имао на међународном плану. Крајем фебруара о. г. делегација Савеза је, као и обично, присуствовала Бечким адвокатским разговорима. Делегацију Савеза су сачињавали председник Савеза, *Марио Кос* и национални потпредседник Међународне уније адвоката за Југославију, адвокат *Арно Вичић*. Са овог скупа Савез је добио записник, а коморе чланице су информисане о иступању тадашњег председника Савеза.

Крајем јула и почетком августа о. г. у Мексику је одржан Конгрес Међународне уније адвоката. Радна тема Конгреса је била „Правда за све“ — „Justice for all“. Према информацијама којима Савез располаже, Конгресу је присуствовала и група од око 30-ак адвоката (Конгресу нису присуствовали адвокати из република Словеније и Хрватске) из Југославије. С обзиром на одсуство председника Савеза и националног потпредседника МУА за Југославију, наше адвокате је предводио члан Председништва Савеза, адвокат *Стеван Рончевић* из Новог Сада. На Конгресу присутне чланице Уније су потписале Повељу о праву на правну помоћ и заштиту за све. У име Савеза, Повељу је потписао адвокат *Стеван Рончевић*. Истовремено је одржана и Скупштина делегата Уније на којој су, између осталог, усвојене измене и допуне Статута Међународне уније адвоката.

1. октобра 1991. године у Лондону је одржано традиционално Отварање судске године у Великој Британији. Овој манифестацији, а о трошку организатора, испред Савеза, након консултација комора, присуствовао је адвокат *Борбе Буришић* из Београда. Извештај са ове манифестације је достављен коморама. Господин Буришић је том приликом успоставио контакте са присутнима из других земаља, с циљем успостављања билатералних односа са Савезом, као и ради пружања разних видова помоћи нашој адвокатури, нормално, уколико се оцени да је то потребно.

Удружење правника Енглеске и Велса и даље Савезу доставља књиге из правне области. Већи део ове пошиљке, због недостатка простора у Савезу, чува се у Адвокатској комори Војводине, а мањи део у просторији Савеза.

Савез је и даље позиван од стране разних међународних адвокатских и правничких организација, да присуствује разним манифестацијама, о чему Савез редовно информисе коморе. Међутим, као и ранијих година, представници Савеза не путују због недостатка финансијских средстава за ове намене.

Овом приликом треба истаћи да Савез више нема контакта са ССВЕ — Адвокатском организацијом Европске заједнице. Наиме, ова организација је Савезу редовно достављала материјале везане за рад и активности у овој организацији. Сада то више не чини.

За потребе комора чланица, Савез се обратио коморама Италије, Аустрије, Француске, Немачке, Холандије и Велике Британије уз молбу да доставе своје законе о адвокатури, кодексе професионалне етике, тарифе и др. материјале који могу бити од користи нашим коморама у њиховом раду. Савез је тражене материјале добио, али их због штедње није умножавао нити преводио. Коморе су информисане да их за своје потребе могу добити у оригиналу, уз обавезу да их врате Савезу.

Суочен са тренутним околностима и ситуацијом, Савез је уложио труд да настави са радом. Функцију вршиоца дужности председника Савеза је, према одредбама Статута и Пословника о раду Председништва Савеза, преузео адвокат Тома Фила, председник Председништва Адвокатске коморе Србије и члан Председништва из седишта Савеза. Са коморама које нису иступиле из Савеза размењено је неколико писама с циљем да се настави рад и активности. На ова писма стигли су позитивни одговори, изузев из Адвокатске коморе Македоније, која се није изјаснила.

У Администрацији Савеза је дошло до измена, јер је према ранијим закључцима секретар Савеза отишао у пензију, а његове послове је преузео рачуновођа Савеза.

Као и ранијих година, тако и ове, 1991. године, један од проблема Савеза је био недостатак финансијских средстава за несметан рад Савеза. Ове године тај проблем је потенциран иступањем две коморе, као и вишегодишњим застојем у плаћању чланарине Адвокатске коморе Македоније. У таквој ситуацији, в. д. председника Савеза, адвокат Фила доноси одлуку да Адвокатска комора Србије на себе преузме све трошкове (канцеларијски материјал, претплату на сл. часописе, умножавање материјала и др.) пословања Савеза, а на рачун Савеза су уплаћивана средства за потребе плате једног запосленог радника и за плаћање ПТТ трошкова (поштарина и телефон). Оваква финансијска ситуација је условила и активности Савеза, те су активности Савеза сведене на минимум.

Годинама уназад, коморе чланице су предлагале и стајале на становишту да треба извршити реорганизацију Савеза, и с тим у вези, изменити систем финансирања Савеза. У прошлој, 1990. години било је неколико предлога у погледу новог начина финансирања Савеза. На седници Председништва Савеза, која је одржана 22. марта 1991. године, оформљена је трочлана комисија која је требало да да предлог о новом начину финансирања Савеза. Чланове комисије су дале коморе Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије. Међутим, след догађаја је условно да се поменута комисија никада није састала. Било је неких договора између ових комора (усмених), али конкретног резултата није било. Ово је условило да су у току године коморе нередовно и паушално уплаћивале чланарину Савезу.

Као и ранијих година, и ове године Савез је добио фактуру Међународне уније адвоката за плаћање годишње чланарине. Чланарина износи 1.000,00 Ффр (француских франака). У финансијском погледу Савез би могао ово дуговање да измири, али још од летос када је стигла фак-

тура, доšlo je do zastoja u transferu deviznih doznaka u inostranstvo. U ovom trenutku to je jedini razlog što Savez ovu neveliku obaveznu prema Uniji nije izvršio.

Kao echo aktuelnih događaja u našoj zemlji, Advokatska komora Srbije i Advokatska komora Vojvodine su evidentirale advokate koji su spremni da pruže besplatnu pravnu pomoć svim onim licima koja imaju problema zbog verske, nacionalne i dr. pripadnosti i čiji su životi i imovina ugroženi, i to ne samo na ratom zahvaćenoj teritoriji.

Из изложеног, намеће се као закључак да је потребно што пре одржати седницу Председништва Савеза, на којој би се разматрали сви актуелни проблеми у вези оцстанка и даљег рада и активности Савеза.

У Београду,
16. децембра 1991.

В. д. председника Савеза,

ТОМА ФИЛА, адвокат

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ

На седници Управног одбора, одржаној 20. 12. 1991. године, донета су следећа решења:

1. Уписује се у Именик адвоката АКВ Јовановић Неда, рођена 10. 03. 1964. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Браће Рибникара 46, а са даном 20. 12. 1991.

2. Уписује се у Именик адвоката АКВ Вуканић Драгана рођена 17. 12. 1962. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Јована Бошковића 14, а са даном 20. 12. 1991.

3. Уписује се у Именик адвоката АКВ Поповић Јања, рођена 17. 06. 1964. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Булевар АВНОЈА-а бр. 54, а са даном 20. 12. 1991.

4. Брише се из Именика адв. приправника Поповић Јања, адвокатски приправник код Миковић Борба, адвоката у Новом Саду, а са даном 20. 12. 1991. због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

5. Уписује се у Именик адвоката АКВ Брборић Лазар, рођен 21. 07. 1954. у Српској Црњи, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Матице српске 4, а са даном 20. 12. 1991.

6. Уписује се у Именик адвоката АКВ Андрејин Јелена, рођена 13. 02. 1964. у Бечеју, са седиштем адвокатске канцеларије у Футогу, Маршала Тита бр. 2, а са даном 20. 12. 1991.

7. Брише се из Именика адв. приправника Андрејин Јелена, адвокатски приправник код Колесар Федора, адвоката у Новом Саду, а са даном 20. 12. 1991. због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

8. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Јовановић Весна, рођена 24. 06. 1962. у Тителу, са адвокатско-приправничком вежбом код Мандић Тодора, адвоката у Каћу, а са даном 20. 12. 1991.

9. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Паић Зоран, рођен 06. 08. 1964. у Темерину, са адвокатско-приправничком вежбом код Кристијан Јожефа, адвоката у Темерину, а са даном 20. 12. 1991.

10. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Плећаш Драгица, рођена 12. 04. 1959. у Госпићу, са адвокатско-приправничком вежбом код Кнежевић Симе, адвоката у Новом Саду, а са даном 20. 12. 1991.

11. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Челекетић Вељко, рођен 05. 03. 1959. у Мокрину, Кикинда, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стевана Брановачког бр. 7, а са даном давања свечане изјаве.

12. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Раданов Жарко, рођен 15. 04. 1956. у Врану, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стевана Брановачког бр. 7, а са даном давања свечане изјаве.

13. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Карделис Ондреј, рођен 12. 04. 1936. у Старој Пазови, са седиштем адвокатске канцеларије у Старој Пазови, Владимира Хурбана 3, а са даном давања свечане изјаве.

14. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Бућар Никола, рођен 16. 12. 1938. у Шиду са седиштем адвокатске канцеларије у Шиду, Змај Јовина број 128, а са даном давања свечане изјаве.

15. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Лакићевић Вуксан, рођен 22. 02. 1940. у Клузу, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Иве Андрића бр. 11, а са даном давања свечане изјаве.

16. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Станчић Бранислав, рођен 09. 10. 1938. у Куману, општина Нови Бечеј, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Бечеју, Трг ослобођења бр. 2, а са даном давања свечане изјаве.

17. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Сувајидић Бранислава рођена 07. 09. 1958. у Бачкој Тополи, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Шекспирова бр. 42/55, а са даном давања свечане изјаве.

18. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Гардиновачки-Зорић Маријана, рођена 26. 09. 1960. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стевана Мокрањца бр. 16, а са даном давања свечане изјаве.

19. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Зекић Милица, рођена 27. 04. 1953. у Сиску, са седиштем адвокатске канцеларије у Врбасу, Маршала Тита бр. 56, а са даном давања свечане изјаве.

20. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Дубајић Душан, рођен 15. 08. 1958. у Книгу, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Венац Степе Степановића бр. 8., а са даном давања свечане изјаве.

21. Брише се из Именика адвоката АКВ Вукајловић Милорад адвокат у Шиду, а са даном 19. 11. 1991. по личном захтеву због престанка обављања адвокатске делатности. — Момчиловић Радослав, адвокат у Шиду, именује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Вукајловић Милорада.

22. Брише се из Именика адвоката АКВ Стефановић Александар, адвокат у Панчеву, а са даном 31. 12. 1991. због пресељења адвокатске канцеларије у Београд.

23. Брише се из Именика адвоката АКВ Буричин Вељко, адвокат у Панчеву, а са даном 31. 12. 1991. због пресељења адвокатске канцеларије у Београд.

24. Брише се из Именика адвоката АКВ Мраовић Драгана, адвокат у Новим Бановцима, а са даном 31. 12. 1991. због пресељења адвокатске канцеларије у Београд.

25. Брише се из Именика адвокатских приправника Аларгић Јасмина, са адвокатско-приправничком вежбом код Пућа Нинка, адвоката у Кули, а са даном 07. 12. 1991. због завршетка приправничке вежбе.

26. Брише се из Именика адвокатских приправника Сарић Јасмина, са адвокатско-приправничком вежбом код Томашев Бранислава, адвоката у Зрењанину, а са даном 16. 12. 1991.

27. Брише се из Именика адвокатских приправника Новаковић Маријана, са адвокатско-приправничком вежбом код Новаковић Николе, адвоката у Новом Саду, а са даном 31. 12. 1991. због заснивања радног односа.

28. Узима се на знање да се Борал Егон, адвокат у Зрењанину, од 19. 01. 1991. налази на боловању. — Гетл Еде, адвокат у Зрењанину, поставља се за привременог заменика Борал Егона, до повратка са боловања.

29. Узима се на знање да је Јакшић Томислав, адвокат у Новом Саду, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у улицу Милетићева бр. 30, почев од 01. 09. 1991.

30. Узима се на знање да је Букарица Радмила, адвокат у Бечеју, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у улицу Бориса Кидрича бр. 15, почев од 01. 01. 1992.

31. Узима се на знање да Миљевић Наталија, адвокат у Сомбору, има седиште адвокатске канцеларије у улици Париске комуне 15.

32. Узима се на знање да је Борђевић Светлана, адвокат у Панчеву, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у улицу Његошева број 1, почев од 10. 12. 1991.

33. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 14. 11. 1991. године између Пашћановић Родољуба, адвоката у Новом Саду и Стамбене задруге „Рафинерија“ из Новог Сада.

34. Евидентира се Уговор о пружању правне помоћи и заступању закључен дана 25. 11. 1991. између Суботин К. Слободана, адвоката у Чоки и ДД „Купусина“ са п.о. из Новог Кнежевца.

35. Евидентира се Уговор о пружању правне помоћи и заступању закључен дана 20. 11. 1991. између Суботин К. Слободана, адвоката у Чоки, и Земљорадничке задруге „Кањижа“ у Кањижи.

36. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 16. 10. 1991. између Пантовић Бригите, адвоката у Петроварадину, и Холдинг ДОО „Борово“ Нови Сад.

37. Одобрава се исплата посмртнине иза пок. Јараковић М. Душана, адвоката у пензији, члана Посмртног фонда, који је умро 21. 11. 1991. у Панчеву.

Управни одбор

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ

одржане у Новом Саду, дана 16. 01. 1992.

ОДЛУКА

о критеријумима за утврђивање трошкова уписа
у Именик адвоката АКВ и пресељења седишта
адвокатске канцеларије

Члан 1.

Овом одлуком се утврђују критеријуми за трошкове уписа у Именик адвоката АКВ и пресељења седишта адвокатске канцеларије са подручја других комора у земљи, односно промене седишта канцеларије на подручју ове Коморе.

Члан 2.

Критеријуми за утврђивање трошкова за упис у Именик адвоката, односно пресељења адвокатске канцеларије обухватају издатке Коморе за уложен стручан, административни и помоћни рад Администрације Коморе и материјални расходи који прате поступак уписа.

Члан 3.

Елементи за утврђивање критеријума из члана 2. ове Одлуке су:

A. Рад Службе Коморе

1. давање обавештења и припремног материјала лицима заинтересованим за упис у Именик адвоката,
2. пријем захтева и провера приложене документације, те прибављање података и уверења које Комора врши по службеној дужности,
3. припрема реферата за седницу органа Коморе надлежног за одлучивање о упису за евидентирање кандидата,
4. припрема и организовање седнице Управног одбора на којој се врши евидентирање кандидата,

5. стручна и техничка обрада информације — записника са седнице Управног одбора о евидентираним кандидатима, која се доставља свим општинским организацијама адвоката,

6. припрема и организовање седнице Управног одбора на којој се одлучује о захтеву за упис,

7. стручна и техничка обрада решења о упису у Именик адвоката,

8. стручна и техничка обрада информације — записника са седнице на којој је одлучено о упису кандидата у Именик адвоката Коморе,

9. стручна и техничка обрада решења о упису у Именик адвоката,

10. административно-техничка припрема чина давања свечане изјаве,

11. административни послови уписа адвоката у књигу евиденције — Именик адвоката Коморе (књиге евиденције за статистичку обраду адвоката),

12. административни и технички послови формирања досијеа адвоката,

13. компјутерска обрада података из досијеа,

14. упис у чланство Фонда посмртнине АК Војводине,

15. административни и технички послови доставе решења о извршеном упису адвоката надлежним органима управе и фондовима.

Б. Материјални расходи

1. утрошак канцеларијског материјала (пелир папира, папира за умножавање, дискета за компјутерску обраду, тонер за фотокопир апарат, матрице за фотокопир апарат, траке за писаће и рачунске машине, коверте и др.).

2. ПТТ трошкови

3. трошкови употребе, одржавања и амортизације основних средстава Коморе (писаћих и рачунских машина, фотокопир апарата, компјутера и других основних средстава у функцији процеса рада),

4. трошкови организовања седница Управног одбора и чина давања свечане изјаве.

Члан 4.

Елементи за утврђивање трошкова за пресељење седишта адвокатске канцеларије са подручја других адвокатских комора обухватају елементе из члана 3 поднаслови А и Б Одлуке, с тим што се у структури трошкова не уносе елементи: А 4 и 5.

За пресељење седишта адвокатске канцеларије у оквиру подручја АКВ примењују се елементи из члана 3 ове Одлуке: А — тачка 9, 12, 13 и 15, с тим што се њихова вредност умањује за 60%, који део се обезбеђује на терет средстава остварених из чланарине.

Члан 5.

У циљу подмлађивања кадрова у адвокатури адвокатски приправници, судски приправници, као и приправници из управе плаћају уписнину највише до 5% утврђене уписнине за остале кандидате, а разлика трошкова пада на терет средстава АКВ.

Члан 6.

Трошкове уписа на основу критеријума утврђених овом одлуком, уплаћују сви кандидати за упис у Именик адвоката, односно адвокати који мењају седиште адвокатске канцеларије, након доношења одлуке о упису, а најкасније пре давања свечане изјаве.

Члан 7.

Уплате по основу уписнине извршене до дана доношења ове одлуке сматрају се трошковима уписа или промене седишта адвокатске канцеларије у смислу критеријума утврђених овом одлуком.

О Д Л У К А

Слободна новчана средства пласираће се за куповину непокретности и предаће се на коришћење Општинским организацијама адвоката.

Од слободних новчаних средстава у износу од 3.422.000,00 динара Адвокатска комора Војводине ће купити пословни простор површине 44,04 кв. метара у мезанину зграде на углу Змај Јовине и Караборбеве улице у Панчеву.

Овлашћује се секретар Управног одбора да у име Адвокатске коморе Војводине потпише купопродајни уговор о куповини овог пословног простора.

1. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Челекетић Вељко, рођен 05. 03. 1959. у Мокрину, Кикинда, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стевана Брановачког бр. 7, а са даном давања свечане изјаве.

2. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ, Раданов Жарко, рођен 15. 04. 1956. у Врању, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стевана Брановачког бр. 7, а са даном давања свечане изјаве.

3. Брише се из Именика адвоката АКВ Васић Ромулус, адвокат у Белој Цркви, са даном 31. 12. 1991. због пензионисања. — За преузиматеља канцеларије Васић Ромулуса одређује се Тимотијевић Живко, адвокат у Белој Цркви. — Узима се на знање да Васић Ромулус задржава чланство у Фонду посмртнине АК Војводине.

4. Брише се из Именика адвоката АКВ Арсенијевић Слободан, адвокат у Белој Цркви, са даном 31. 12. 1991. због пензионисања. — За преузиматеља канцеларије Арсенијевић Слободана одређује се Грчић Славо, адвокат у Сомбору. — Узима се на знање да Арсенијевић Слободан задржава чланство у фонду посмртнине АКВ.

5. Узима се на знање да је Ветнић Штефанија, адвокат у Беочину, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у улицу „28. марта“ бб, почев од 06. 01. 1992.

6. Узима се на знање да је Вукоњански Благоје, адвокат у Бачкој Паланци, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у улицу Д. Твцковића бб, почев од 10. 01. 1992.

7. Узима се на знање да је Шпановић Софија, адвокат у Старој Пазови, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у Инђију, Маршала Тита бр. 24, почев од 01. 01. 1992.

8. Евидентира се Уговор о пружању правне помоћи закључен дана 30. 12. 1991. између Д.П. „Орнамент“ из Суботице и Лошонц др Аурела, адвоката у Суботици.

9. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 08. 01. 1992. између Стамбене адруге „Архитект“ из Сенте, и Бајић Мирослава, адвоката у Сенти.

10. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 30. 09. 1991. између „Севертранс“ транспортног предузећа из Сенте и Бајић Мирослава, адвоката у Сенти.

11. Евидентира се Уговор о сталном заступању и обављању послова правне помоћи закључен дана 18. 11. 1991. између Приватног предузећа „Импек“ из Сремске Каменице и Шукковић Петра, адвоката у Новом Саду.

12. Евидентира се Уговор о сталном заступању и обављању послова правне помоћи закључен дана 18. 11. 1991. између Предузећа „Пантехника“ из Новог Сада и Шукковић Петра, адвоката у Новом Саду.

13. Евидентира се Уговор о заступању и пружању правне помоћи закључен дана 15. 01. 1992. између мешовитог предузећа Marketing management „МММ“, из Новог Сада и Јовановић Неде, адвоката у Новом Саду.

Управни одбор

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ

одржане у Новом Саду дана 31. 01. 1992.

1. Одређује се привремена забрана вршења адвокатске делатности Стојков Бранку, адвокату из Ковачице, до правоснажног окончања дисциплинских поступака започетих пред Дисциплинским судом ове Коморе под бројевима: Дисц. бр. 44/91 и бр. 72/91. — Стројић Сима, адвокат из Ковачице поставља се за привременог заменика Стојков Бранка, адвоката из Ковачице, и вршиће ту дужност до правоснажних окончања дисциплинских поступака наведених у диспозитиву.

2. Уписује се у Именик адвоката АКВ Жигић Сима, рођен 01. 02. 1935. у Риђици, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Петра Драпшина бр. 2, а са даном 31. 01. 1992.

3. Уписује се у Именик адвоката АКВ Петров Александар, рођен 17. 12. 1960. у Зрењанину, са седиштем адвокатске канцеларије у Бечеју, Маршала Тита бр. 45, а са даном 31. 01. 1992.

4. Уписује се у Именик адвоката АКВ Карановић Борислав, рођен 21. 11. 1937. у Великом Очијевићу, са седиштем адвокатске канцеларије у Бачкој Паланци, 20. октобра број 40, а са даном 31. 01. 1992.

5. Уписује се у Именик адвоката АКВ Штрбац Радован, рођен 12. 01. 1957. у месту Кешинци, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Маршала Тита бр. 4, а са даном 31. 01. 1992.

6. Уписује се у Именик адвоката АКВ Занкова Рајна, рођена 07. 07. 1955. у Босилеграду, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковину, Трг ослобођења бр. 3, а са даном 31. 01. 1992.

7. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Берманов Јасна, рођена 20. 12. 1963. у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Јовичин др Александра, адвоката у Новом Саду, а са даном 31. 01. 1992.

8. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Приселац Горан, рођен 10. 02. 1964. у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Марушић Небојше, адвоката у Новом Саду, а са даном 06. 02. 1992.

9. Уписује се у Именик адвоката АКВ Паунић Илона, рођена 04. 08. 1951. у Сенти, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Сутјеска бр. 2, а са даном давања свечане изјаве.

10. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Петровић Невена, рођена 17. 10. 1958. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Жарка Васиљевића бр. 3, а са даном давања свечане изјаве.

11. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Петковић Бранислав, рођен 13. 04. 1956. у Сомбору, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Стапарски пут број 20, а са даном давања свечане изјаве.

12. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Чичовачки Бранко, рођен 23. 02. 1957. у Сомбору, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Стапарски пут бр. 20, а са даном давања свечане изјаве.

13. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Ивковић Небојша, рођен 27. 09. 1959. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Ресавска бр. 1, а са даном давања свечане изјаве.

14. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Дубајић Душан, рођен 15. 08. 1958. у Книгу, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Венац Степе Степановића бр. 8, а са даном давања свечане изјаве.

15. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Докић Војислав, рођен 29. 04. 1948. у Товаришеву, са седиштем адвокатске канцеларије у Бачкој Паланци, Трг братства и јединства бр. 26, а са даном давања свечане изјаве.

16. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ, Станчић Бранислав, рођен 09. 10. 1938. у Куману, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Бечеју, Трг ослобођења 2, а са даном давања свечане изјаве.

17. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Лакићевић Вуксан, рођен 22. 02. 1940. у Клужу, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Иве Андрића бр. 11, а са даном давања свечане изјаве.

18. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Коларски Нада, рођена 17. 01. 1954. у Сарајеву, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Максима Горког бр. 8, а са даном давања свечане изјаве.

19. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Бућар Никола, рођен 16. 12. 1938. у Шиду, са седиштем адвокатске канцеларије у Шиду, Змај Јовина бр. 128, а са даном давања свечане изјаве.

20. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Буричић Борбе, рођен 02. 07. 1949. у Желећу — Жепце, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Петра Драшћина 2, а са даном давања свечане изјаве.

21. Брише се из Именика адвоката АКВ Петров Павле, адвокат у Бечеју, са даном 31. 01. 1992. због пензионисања. — За преузиматеља канцеларије Петров Павла одређује се Петров Александар, адвокат у Бечеју. — Узима се на знање да Петров Павле задржава чланство у Фонду посмртнине АК Војводине.

22. Брише се из Именика адвоката АКВ Надлачки Бұра, адвокат у Сомбору, са даном 15. 12. 1991. због пензионисања. Узима се на знање да Надлачки Бұра задржава чланство у Фонду посмртнине АКВ.

23. Брише се из Именика адвоката АКВ Лукач Агоштон, адвокат у Темерину, са даном 31. 01. 1992. због пензионисања. — Узима се на знање да Лукач Агоштон задржава чланство у Фонду посмртнине АКВ.

24. Брише се из Именика адвоката АКВ Дреновац Борбе, адвокат у Руми, са даном 31. 01. 1992. због престанка вршења адвокатске делатности.

25. Брише се из Именика адвоката АКВ Ковачевић Јасна, адвокат у Пећинцима, са даном 14. 01. 1992. због заснивања радног односа.

26. Брише се из Именика адвокатских приправника АКВ Хаџибабић Драган, адвокатски приправник у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Перваз Јована, адвоката у Новом Саду, а са даном 31. 12. 1991. због престанка адвокатско-приправничког стажа.

27. Узима се на знање да се Петаковић Радмила, адвокат у Перлезу, налази на боловању, од 16. 01. 1992. — Арсић Драган, адвокат у Зрењанину, поставља се за привременог заменика Петаковић Радмиле, до повратка са боловања.

28. Узима се на знање да је Целетовић Олга, адвокат у Суботици променила презиме у Целетовић—Шербечић.

29. Узима се на знање да се Целетовић—Шербечић Олга, адвокат у Суботици, налази на породичком одсуству од 14. 09. 1991. године. — Петрик Јелена, адвокат у Суботици, поставља се за привременог заменика Целетовић—Шербечић Олги, до повратка са породичког одсуства.

30. Узима се на знање да се Фехер-Лакатош Марта, адвокат у Чоки, налази на породичком одсуству, почев од 01. 01. 1992. — Суботин Слободан, адвокат у Чоки, поставља се за привременог заменика Фехер-Лакатош Марти, до повратка са породичког одсуства.

31. Узима се на знање да се Чокић Даница, адвокатски приправник код Фуруновић Чедомира, адвоката у Новом Бечеју, од 14. 01. 1992. налази на породичком одсуству.

32. Узима се на знање да се Врањеш Миленко, адвокат у Новој Црњи, налази на служби у Оружаним снагама ЈНА, од 03. 01. 1992. — Радин Драган, адвокат у Зрењанину одређује се за привременог заменика до повратка Врањеш Миленка из ЈНА.

33. Узима се на знање да је Рашета Драгана, адвокатски приправник прекинула адвокатско-приправничку вежбу код Павловић-Бојовић Љиљане, адвоката у Новом Саду дана 23. 12. 1991, те исту наставља 24. 12. 1991. код Попивоца Славка, адвоката у Новом Саду.

34. Узима се на знање да је Абрамовић Нада, адвокат у Змајеву, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у Врбас, Иве Лоле Рибара бр. 9/ц, почев од 10. 01. 1992.

35. Узима се на знање да је Гузина Милорад, адвокат у Новом Саду, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Змај Јовину 8, почев од 01. 01. 1992.

36. Узима се на знање да је Мујови Мазлам, адвокат у Петровадину, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у улицу Јоже Влаховића бр. 18/а, почев од 01. 02. 1992.

37. Узима се на знање да је Андрејин Јелена, адвокат у Футогу, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у ул. Сремска број 9, почев од 01. 02. 1992.

38. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 29. 07. 1991. између Мешовитог предузећа Слободна зона „Београд“, Предузећа за пословне услуге Слободне зоне Београд Д.О.О. из Београда и Гурчин М. Душана, адвоката у Панчеву.

39. Одобрава се исплата посмртнине иза пок. Павковић др Милана, адвоката у пензији, члана Посмртног фонда, који је умро 23. 01. 1992. у Новом Саду.

40. Кабиљо Јосип, адвокат у Новом Саду разрешава се дужности преузиматеља адвокатске канцеларије Маркићевић Милана, адвоката у пензији у Новом Саду. — Јелић Стева, адвокат у Новом Саду, одређује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Маркићевић Милана, адвоката у пензији у Новом Саду.

ГЛАСНИК АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

излази 12 пута годишње
у месечним свескама

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине. Горишња претплата за 1992. г. је 1.500,00 динара. — Претплата за иностранство је 40 USA долара — Цена једне свеске је 150,00 динара. — Претплата се може уплатити у пошти на рачун број 65700-678-2047 са назнаком „за Гласник“.

Тираж: 1200 примерака

Према мишљењу Секретаријата за информације Републике Србије бр. 413-01-412/91-01 од 11. априла 1991. године на ову публикацију плаћа се основни порез на промет по Тарифном броју 8, став 1. тачка 1. алинеја 10. Тарифе основног пореза на промет.

Штампа: „Просвета“, Нови Сад

